

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.3.1.2024

**Pani
Joanna Raś
Wójt Gminy Sejny
Urząd Gminy Sejny
ul. J. Grodzińskiego 1
16-500 Sejny**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/093 – Zapobieganie bezdomności zwierząt domowych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy w Sejnach, ul. Jerzego Grodzińskiego 1, 16-500 Sejny ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	1. Joanna Raś, Wójt Gminy Sejny od 6 maja 2024 r. 2. Dariusz Adam Łostowski, Wójt Gminy Sejny od 4 listopada 2018 r. do 5 maja 2024 r. ²
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Planowanie i organizowanie opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt 2. Realizacja zadań z zakresu opieki nad z bezdomnymi zwierzętami i zapobiegania bezdomności oraz nadzór nad wykonywaniem tych zadań
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2024 (do 26 czerwca), z uwzględnieniem faktów i dowodów wykraczających poza ten okres mających znaczenie dla badanej działalności
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontrolerzy	1. Krzysztof Bakunowicz, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/30/2024 z 7 marca 2024 r. 2. Jerzy Chwiedosik, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/31/2024 z 7 marca 2024 r. (akta kontroli str.1-4)

¹ Dalej, jako: „Urząd”.

² Dalej, jako: „Wójt” lub „Wójt Łostowski”.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623. Ustawa zwana dalej *ustawą o NIK*.

II. Ocena ogólna kontrolowanej działalności⁴

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie realizację przez Gminę Sejny⁵ działań na rzecz ograniczenia bezdomności zwierząt w okresie objętym kontrolą.

Gmina nie wywiązała się z obowiązków zarówno w obszarze planowania i organizowania opieki nad zwierzętami bezdomnymi, jak i w obszarze zapewnienia właściwej opieki zwierzętom. Tylko w latach 2019-2022 jednostka samorządu terytorialnego posiadała uchwalone przez Radę Gminy *Programy opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt*⁶, jednak nie zawierały one obligatoryjnych zapisów wynikających z ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt⁷ dotyczących odławiania bezdomnych kotów i zapewnienia im miejsca w schronisku. Pomimo przedłożenia przez Wójta w 2023 i w 2024 roku nowych projektów *Programów* Rada Gminy nie podjęła uchwał w tych sprawach. Jednostka samorządu terytorialnego corocznie zawierała umowy z osobą fizyczną prowadzącą działalność pod firmą *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzeł*⁸, która zajmowała się wylapywaniem, transportem zwierząt oraz do końca 2022 r. również prowadzeniem schroniska przy ul. A. Mickiewicza 44, 16-500 Sejny (dalej schronisko w Sejnach). Umowy nie spełniały wszystkich wymagań określonych w przepisach prawa m.in. nie zawierały lokalizacji schroniska, w którym miały być umieszczane odłowione zwierzęta, jak i sposobu realizacji obowiązku poszukiwania nowych właścicieli dla zwierząt w schronisku. Wszystkie sześć umów zawartych w okresie objętym kontrolą nie posiadało postanowień zabezpieczających interes Gminy w szczególności poprzez określenie umownych kar za niewykonanie lub nieprawidłowe wykonanie przedmiotu umowy. W latach 2023-2024 umowy zarówno w zakresie odławiania zwierząt, jak i prowadzenia schroniska zawierano ponownie z *Pensjonatem dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzeł*, pomimo tego że przedsiębiorca od początku 2023 r. nie prowadził schroniska w m. Konstantynówka, gm. Sejny (dalej schronisko w Konstantynówce) i przekazywał odłowione zwierzęta *Fundacji Schronisko „Cyganowo”*⁹ zarejestrowanej pod tym samym adresem, co *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzeł*¹⁰. Takie działanie nie było zgodne z zawartymi umowami na 2023 i 2024 rok, gdyż ich postanowienia uniemożliwiały powierzenia wykonania obowiązków podwykonawcy. Zdaniem NIK tym samym Gmina pozbawiła się jakiegokolwiek realnej kontroli nad losem zwierząt przebywających w schronisku prowadzonym przez *Fundację*, a wypłacone środki finansowe dotyczące opieki przekazano podmiotowi, który w latach 2023-2024 nie zajmował się opieką nad zwierzętami z terenu Gminy.

W okresie od 1 stycznia do 16 grudnia 2019 r. odławianiem i opieką nad zwierzętami z terenu Gminy na podstawie zawartej umowy zajmował się *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzeł*, który nie posiadał zezwolenia na prowadzenie schroniska w Sejnach. Zezwolenie zostało mu udzielone przez Gminę dopiero 17 grudnia 2019 r. (na prowadzenie schroniska w Konstantynówce), jednak zostało ono wydane w oparciu o dokumenty zawierające nierzetelne dane. W przedłożonym Wójtowi wniosku nie zawarto informacji dotyczących proponowanych zabiegów z zakresu ochrony środowiska i ochrony sanitarnej oraz stosowanych lub przewidzianych technologiach w ramach prowadzonej działalności, czym naruszono wymagania określone w art. 8 ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach¹¹, a Wójt nie podjął wymaganych prawem czynności w zakresie kontroli formalnej wniosku, a jego weryfikacja była nierzetelna.

Stwierdzono, że w latach 2020-2024 (I kwartał) Gmina nie przeprowadzała udokumentowanych kontroli zarówno w zakresie dobrostanu zwierząt, jak i spełniania warunków wydanego zezwolenia i zawartych umów. W wyniku takiego postępowania do

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej, jako: „Gmina” lub „jednostka samorządu terytorialnego”.

⁶ Dalej, jako: „Program”.

⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 1580, ze zm. Ustawa zwana dalej „uoz”.

⁸ Z siedzibą ul. A. Mickiewicza 44, 16-500 Sejny. Dalej, jako: „Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzeł”.

⁹ Z siedzibą ul. A. Mickiewicza 44, 16-500 Sejny. Dalej, jako „Fundacja”.

¹⁰ Członkowie zarządu Fundacji nosili nazwisko tożsame z nazwiskiem właściciela *Pensjonatu dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzeł*, <https://rejestr.io/krs/936340/fundacja-schronisko-cyganowo>, dostęp z 27 czerwca 2024 r.

¹¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 399. Ustawa zwana dalej „upcg”.

końca 2022 roku bezdomne zwierzęta z terenu Gminy realnie przebywały w prowadzonym bez wymaganego zezwolenia schronisku w Sejnach, zamiast w schronisku w Konstanczynie, gm. Sejny. Na zapewnienie opieki zwierzętom w schronisku prowadzonym bez wymaganego zezwolenia w Sejnach w latach 2019-2022 Gmina wydatkowała kwotę 216,6 tys. zł, natomiast niezgodnie z zapisami zawartych umów (realizacja umowy w zakresie opieki przez Fundację) kwotę 108,6 tys. zł. Wbrew wymaganiom uoż Gmina nie zapewniła opieki nad wolnożyjącymi kotami, pomimo ich występowania. Nie podejmowano też działań edukacyjno-informacyjnych w zakresie bezdomności zwierząt, pomimo wzrostu w latach 2019-2023 wydatków (o 33%) związanych z wyłapywaniem i pobytem zwierząt w schronisku.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności¹²

OBSZAR 1. Planowanie i organizowanie opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie objętych kontrolą Gmina samodzielnie realizowała zadania publiczne z zakresu zapobiegania bezdomności zwierząt, zapewnienia im opieki oraz wyłapywania zwierząt bezdomnych. Nadzór nad wykonywaniem tych zadań powierzono osobom zatrudnionym na stanowisku kierownika Referatu Rolnictwa i Ochrony Środowiska Urzędu Gminy¹³.

(akta kontroli str. 6-14; 309-317)

Gmina nie podejmowała współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz związkami międzygminnymi w celu wspólnego działania w zakresie organizowania opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt. Nie realizowała też takich zadań na rzecz innych gmin. Zastępca Wójta wyjaśniła, że Gmina nie otrzymywała ofert takiej współpracy.

(akta kontroli str. 309-348)

Na zadania związane z opieką nad bezdomnymi zwierzętami i zapobieganiem bezdomności zwierząt Gmina wydatkowała: 70,3 tys. zł w 2019 roku, 46,5 tys. zł w 2020 roku, 32,2 tys. zł w 2021 roku, 80,7 tys. zł w 2022 roku i 112,2 tys. zł w 2023 roku, co stanowiło odpowiednio 70,3%, 61,9%, 97,7%, 87,2%, 89,8 % planu po zmianach w rozdziale 90013-Schroniska dla zwierząt¹⁴. W I kwartale 2024 roku wydatki wyniosły 27,2 tys. zł, tj. 20,9 % planu. W 2019 roku, 2021 roku i 2022 roku 100% wydatków było związanych z odławianiem bezdomnych zwierząt i kosztami ich pobytu w schronisku. W 2020 roku kwotę 240 zł wydatkowano na zapewnienie opieki zwierzęciu, które ucierpiało w wyniku zdarzenia drogowego, natomiast w 2023 roku oraz w I kwartale 2024 roku odpowiednio 9,6 tys. zł i 3,0 tys. zł przeznaczono na zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt. W latach 2023-2024 ponoszono również wydatki na utrzymanie jednego psa odebranego interwencyjnie w wysokości odpowiednio 8,6 tys. zł i 3,4 tys. zł. Nie finansowano pozostałych zadań takich jak opieka nad kotami wolno żyjącymi, w tym ich kastracja czy sterylizacja, a także fakultatywnych zadań znakowania lub kastracji/sterylizacji zwierząt właścicielskich, edukacji i promocji adopcji zwierząt.

Wzrost wydatków w latach 2022-2023 (odpowiednio o 48,5 tys. zł, tj. 150,6% w porównaniu do roku poprzedniego i o 31,5 tys. zł, tj. o 39% rok do roku) wynikał głównie ze zmian finansowania odławiania bezdomnych zwierząt i zapewnienia im opieki w schronisku¹⁵, a także wzrostu stawek za utrzymanie zwierząt w schronisku, za wykonywanie zabiegów

¹² Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹³ W latach objętych kontrolą stanowisko kierownika Referatu Rolnictwa i Ochrony Środowiska Urzędu Gminy Sejny zajmowały dwie osoby.

¹⁴ W uchwalonych przez Radę Gminy Sejny Programach w latach 2019-2022 zaplanowano wydatki w wysokości odpowiednio 50,0 tys. zł, 85,0 tys. zł, 75,0 tys. zł i 45,0 tys. zł. W wyniku zmian budżetu gminy plan wydatków w 2019 roku zwiększono do 100,0 tys. zł, w 2020 roku plan wydatków zmniejszono do 75,0 tys. zł, w 2021 roku zmniejszono do 33,0 tys. zł, a w 2022 roku zwiększono do 92,5 tys. zł. Natomiast w 2023 roku plan wydatków na realizację zadań wynikających z uoż zwiększono ze 100,0 tys. zł do 125,0 tys. zł, a w 2024 roku na ten cel zaplanowano wydatki w wysokości 130,0 tys. zł.

¹⁵ Przy porównywalnej liczbie psów wyłapanych w 2022 r. (30 psów) do roku poprzedniego (28 psów) i mniejszej w 2023 r. (15 psów).

sterylizacji/kastracji psów, usypianie ślepych miotów oraz znakowania zwierząt. Zgodnie z zawartymi umowami od 2022 r. wykonawcy *Pensjonatowi dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel*, wypłacano miesięczny ryczałt za gotowość do działań interwencyjnych w wysokości odpowiednio 1,0 tys. zł i 1,2 tys. zł (netto).

(akta kontroli str. 48-49, 52-56, 92, 94-99, 242-243)

1.2. Urząd nie prowadził analiz bądź badań dotyczących problemu bezdomności zwierząt na terenie gminy w latach 2019-2024 (I kwartał). Zastępca Wójta wyjaśniła: „*Urząd w latach 2019-2024 nie prowadził badań w rozumieniu naukowym, odnośnie bezdomności zwierząt w gminie. Wiedzę o problemie bezdomności czerpał z analizy ilości zgłoszeń o pojawieniu się zwierząt bezdomnych. Na podstawie tych danych można prognozować wysokość środków potrzebnych w kolejnych latach na zapewnienie bezdomnym zwierzętom opieki poprzez zapewnienie im miejsca w schronisku (...)*”.

(akta kontroli str. 309-317)

Liczba bezdomnych psów odławianych na terenie gminy w latach objętych kontrolą była zmienna: w 2019 roku odłowiono 28 psów, w 2020 roku 15 psów, w 2021 roku 28 psów, w 2022 roku 30 psów, w 2023 roku 15 psów, a w I kwartale 2024 roku jednego psa. Wszystkie wyłapane zwierzęta zostały przekazane do schroniska, przy czym do końca 2022 roku zwierzęta były przekazywane do schroniska w Sejnach prowadzonego bez wymaganego zezwolenia, od 2023 r. do schroniska w Konstanczynie. Ze schroniska właściciele odebrali w latach 2019-2023 trzynaście zwierząt¹⁶. Na koniec każdego roku oraz na 31 marca 2024 roku liczba bezdomnych psów w schronisku z terenu gminy wynosiła odpowiednio: 17, 12, 11, 13, 16 i 14.

(akta kontroli str. 17)

W latach objętych kontrolą do Urzędu nie wpływały skargi i wnioski dotyczące zwierząt bezdomnych. Także radni nie zgłaszali interpelacji w tej sprawie. Osoby prywatne, organizacje społeczne oraz stowarzyszenia¹⁷ skierowały do Urzędu łącznie 26 wniosków o udostępnienie informacji publicznej z zakresu realizacji przez Gminę zadań związanych z ochroną bezdomnych zwierząt. Wnioski dotyczyły m.in.: udostępnienia kopii/skanów umów zawartych przez gminę z podmiotem realizującym zadania z zakresu odławiania bezdomnych zwierząt i zapewnienia im opieki w schronisku (wnioski obejmowały przedział czasowy od 2014 roku do 2023 roku), przedstawienia kosztów związanych z odławianiem i utrzymaniem bezdomnych zwierząt, udostępnienia kopii zezwolenia na prowadzenie na terenie gminy schroniska, przedstawienia dokumentacji dotyczącej legalności budowy schroniska w Konstanczynie, prowadzenia kontroli w tym schronisku przez pracowników Urzędu, wysokości kosztów poniesionych przez Gminę w związku z budową tego schroniska.

(akta kontroli str. 18-21, 172-174, 370-377)

Stosownie do wymogów art. 28aa ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o *samorządzie gminnym*¹⁸ Wójt w terminie do 31 maja przedstawiał raporty o stanie gminy, jednakże w raportach za lata 2019-2022 nie zawarto informacji dotyczących realizacji *Programów*. Szerzej na ten temat w dalszej części wystąpienia, w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 2*. Rada Gminy Sejny nie podejmowała uchwały w sprawie określenia szczegółowych wymogów dotyczących raportu.

(akta kontroli str. 100)

W części opisowej sprawozdań rocznych z wykonania budżetu gminy za lata 2019-2023, sporządzanych w myśl art. 267 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o *finansach publicznych*¹⁹, wskazano kwoty wydatków zrealizowanych w rozdziale 90013 – *schroniska dla zwierząt* oraz opisano na co przeznaczono środki finansowe, podając liczbę odłowionych i umieszczonych w schronisku zwierząt, liczbę zwierząt adoptowanych i pozostających w schronisku na koniec roku. Wskazywane w sprawozdaniach dane w zakresie liczby adoptowanych oraz odłowionych zwierząt były niezetelne, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 3*.

(akta kontroli str. 15, 92, 94-95)

¹⁶ W 2019 r. – trzy, w 2021 r. – pięć, w 2022 r. – trzy i w 2023 r. – dwa psy.

¹⁷ Zrzeszenie prawników obsługujących schroniska dla bezdomnych zwierząt, Stowarzyszenie Obrona Zwierząt, Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami Oddział w Suwałkach, Stowarzyszenie Stukot, Fundacja Psi Azyl.

¹⁸ Dz. U. z 2024 r. poz. 609 Dalej, jako: „ustawa o samorządzie gminnym”.

¹⁹ Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, ze zm. Dalej, jako: „ustawa o finansach publicznych”.

1.3. Wójt Gminy Sejny podejmował działania określone w art. 11a ust. 7 pkt 1-3 uoz w celu uchwalenia *Programu*. Corocznie projekt *Programu* sporządzono w terminie umożliwiającym Radzie Gminy jego uchwalenie do 31 marca oraz przesłany do zaopiniowania właściwemu powiatowemu lekarzowi weterynarii i zarządcom obwodów łowieckich. W 2019 r. projekt przesłano do zaopiniowania także Stowarzyszeniu Społeczno-Ekologicznemu w Sejnach²⁰.
(akta kontroli str. 101-120, 127-136, 139-145)

Projekty *Programów* na lata 2020-2024 zostały zamieszczone w BIP Urzędu²¹. Jednocześnie ww projektów nie przesyłano do zaopiniowania suwalskiemu oddziałowi Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami w Polsce, którego zasięg działania obejmował także gminę Sejny. Wójt Łostowski wyjaśnił, że: „W świetle wyroku WSA w Łodzi z dnia 14.01.2022 r., II SA/Łd 531/21, nie można przyjąć za zasadne nakładanie na gminę niegraniczzonego obowiązku poszukiwania działających na jej terenie organizacji społecznych, zajmujących się ochroną zwierząt”.
(akta kontroli str. 370-377)

Stowarzyszenie, jak też zarządy obwodów łowieckich do żadnego z otrzymanych projektów *Programu* nie przedstawiły opinii. Z kolei Powiatowy Lekarz Weterynarii w Sejnach²² w odniesieniu do projektów *Programu* na lata 2021-2023 poinformował Wójta, że:

- decyzją PIW-Z.5120.6.2.2020 z 24 czerwca 2020 r. nakazał w zakresie schroniska w Sejnach prowadzonego przez *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel*, (numer WNI 20093401), zmianę lokalizacji w terminie do 31 maja 2021 r. Jednocześnie na wniosek podmiotu *Pensjonat dla Zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel*, nadał numer WNI 200093402 schronisku w nowej lokalizacji (decyzja PIW-Z.5120.6.1.2020 z 24 czerwca 2020 r., którą wskazał PLW dotyczyła prowadzenia schroniska w Konstancinówce, gm. Sejny, dz. 114/4)²³. Zgodnie z oświadczeniem wnioskodawcy schronisko w nowej lokalizacji miało rozpocząć działalność od 21 maja 2021 r.; (akta kontroli str. 41, 146)
- decyzją PIW-Z.5120.7.1.2021 z 29 grudnia 2021 r. zakazał Panu Czesławowi Anzel *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* prowadzenia schroniska w Sejnach i skreślił *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* z rejestru podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną przez PLW, oraz że od tej decyzji wniesiono odwołanie do Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii w Białymstoku²⁴;
(akta kontroli str. 147)
- decyzją PIW-Z.5120.6.1.1.2023 z 6 lutego 2023 r. ustalił na dzień 31 stycznia 2023 r. termin wykonania nakazu przeniesienia schroniska w Sejnach na odległość, co najmniej, 150 m od siedzib ludzkich. PLW poinformował również, że 7 lutego 2023 r. zostało wszczęte z urzędu postępowanie administracyjne w sprawie zakazu prowadzenia działalności nadzorowanej w zakresie prowadzenia schroniska w Sejnach i skreślenia z prowadzonego rejestru *Pensjonatu dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* (numer WNI 20093401)²⁵;
(akta kontroli str. 148)
- wskazane w Programie na 2023 rok „*schronisko Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo”, Sejny ul. Mickiewicza 44, 16-500 Sejny*” nie figuruje w rejestrze prowadzonym przez PLW jako podmiot zajmujący się zarobkowym transportem zwierząt. Podmiotem uprawnionym do

²⁰ W kolejnych latach stowarzyszenie to nie prowadziło działalności.

²¹ Dostęp ze strony internetowej:

http://bip.ug.sejny.wrotaopodlasia.pl/a659b6d96e66218/f54641e703d780e/kadencja_2018_2023/projekty-uchwal-na-xi-sesje-rady-gminy-sejny-ktora-odbedzie-sie-11022020r.html;

http://bip.ug.sejny.wrotaopodlasia.pl/a659b6d96e66218/f54641e703d780e/kadencja_2018_2023/projekty-uchwal-na-xvii-sesje-rady-gminy-sejny-ktora-odbedzie-sie-20032021r.html

http://bip.ug.sejny.wrotaopodlasia.pl/a659b6d96e66218/f54641e703d780e/kadencja_2018_2023/projekty-uchwal-na-xxvi-sesje-rady-gminy-sejny-ktora-odbedzie-sie-31032022r.html

http://bip.ug.sejny.wrotaopodlasia.pl/a659b6d96e66218/f54641e703d780e/kadencja_2018_2023/projekty-uchwal-na-xxxiv-sesje-rady-gminy-sejny-ktora-odbedzie-sie-31032023r.html

http://bip.ug.sejny.wrotaopodlasia.pl/a659b6d96e66218/f54641e703d780e/kadencja_2018_2023/projekty-uchwal-na-xli-sesje-rady-gminy-sejny-ktora-odbedzie-sie-01032024r.html (na 20 czerwca 2024 r.).

²² Zwany dalej PLW.

²³ Pismo wpłynęło do Urzędu Gminy Sejny w dniu 25 stycznia 2021 r.

²⁴ Pismo wpłynęło do Urzędu Gminy Sejny w dniu 3 lutego 2022 r.

²⁵ Pismo wpłynęło do Urzędu Gminy Sejny w dniu 9 lutego 2023 r.

zarobkowego transportu zwierząt jest „Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo”, ul. Mickiewicza 44, 16-500 Sejny”, WNI 20092806.²⁶ (akta kontroli str. 149)

Informacje otrzymane w 2021 roku i w 2022 roku nie zostały wykorzystane do skorygowania projektów Programów w tych latach, bowiem tak jak w Programach na lata 2019-2020, jako podmiot zajmujący się odławianiem bezdomnych zwierząt oraz zapewniający tym zwierzętom opiekę w prowadzonym schronisku, każdorazowo wskazano „schronisko Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” ul. Mickiewicza 44, Sejny”. Natomiast w 2023 roku informacja PLW skutkowałą niepodjęciem przez Radę Gminy Sejny uchwały w sprawie przyjęcia Programu w 2023 roku (sesje: XXXIV w dniu 31 marca 2023 r., XXXVI w dniu 26 czerwca 2023 r.). Także w 2024 roku z powodu zastrzeżeń co do prawidłowości rozwiązania polegającego na umieszczaniu odłowionych przez „Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” ul. Mickiewicza 44, Sejny” bezdomnych zwierząt w schronisku w Konstanczynie, prowadzonym przez Fundację Schronisko „Cyganowo” (WNI 20093403), Rada Gminy Sejny nie uchwaliła Programu. Nieuchwalenie w latach 2023-2024 Programu opieki nad bezdomnymi zwierzętami oraz zapobiegania bezdomności zwierząt, stanowiło naruszenie art. 11a. ust.1 uoz, co szerzej przedstawiono w dalszej części wystąpienia, w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 1*. (akta kontroli str. 121-138)

W uchwalonych Programach na poszczególne lata uwzględniono obligatoryjne zadania gminy wymienione w art. 11a ust. 2 uoz i wskazano, kto będzie je wykonywał.

W projektach i Programach na lata 2019-2022 wskazano „schronisko Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo”, ul. Mickiewicza 44, Sejny”, do którego obowiązków miało należeć odławianie bezdomnych zwierząt, zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom, przeprowadzanie obligatoryjnej kastracji lub sterylizacji zwierząt przebywających w schronisku oraz usypianie ślepych miotów psów i kotów (wykonywane wyłącznie przez lekarza weterynarii), poszukiwanie właścicieli dla bezdomnych zwierząt (zadania, o których mowa w art. 11a ust. 2 pkt 1,3-6 uoz). Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel prowadzący schronisko w Sejnach nie posiadał zezwolenia na prowadzenie na terenie Miasta Sejny działalności, w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami oraz prowadzenia schroniska dla bezdomnych zwierząt – o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 4*. (akta kontroli str. 40, 103, 108, 112, 117, 350-369)

W nieuchwalonych projektach programów na 2023 rok i 2024 rok jako podmiot odławiający bezdomne zwierzęta wskazano „Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo”, ul. Mickiewicza 44, Sejny” na podstawie umowy zawartej z Gminą Sejny w sprawie zapewnienia opieki nad bezdomnymi zwierzętami i na przeprowadzenie wyłapywania zwierząt bezdomnych, a odłowione zwierzęta zostaną niezwłocznie przewiezione i umieszczone w schronisku prowadzonym przez Fundację Schronisko Cyganowo ul. Mickiewicza 44, Sejny, pod adresem Konstanczyna (nr działki 114/5), na podstawie porozumienia zawartego z Pensjonatem dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel. W Schronisku prowadzonym przez Fundację miały być realizowane pozostałe obowiązki odnośnie przeprowadzania obligatoryjnej kastracji/sterylizacji przebywających tam zwierząt, usypiania ślepych miotów oraz poszukiwania właścicieli dla bezdomnych zwierząt. Takie rozwiązanie nie zyskało akceptacji organu stanowiącego (opis powyżej). (akta kontroli str. 127-136)

Ponadto zgodnie z zapisami uchwalonych Programów w latach 2019-2022:

- opiekę nad kotami wolno żyjącymi przypisano sołtysom sołectw, na których obszarze występują takie zwierzęta, przewidziano też możliwość sprawowania opieki przez młodzież szkolną w uzgodnieniu z Urzędem Gminy;
- wskazano gospodarstwo rolne, zapewniające opiekę zwierzętom gospodarskim,
- wskazano lekarza weterynarii, który na podstawie zawartej z Gminą umowy zobowiązał się do sprawowania całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadku zaistnienia zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt oraz podano numer telefonu, pod który należy dzwonić.

W projektach wskazano wysokość środków finansowych przewidzianych na realizację Programów, przy czym tylko w projektach na lata 2022-2024 określono kwoty na realizację

²⁶ Pismo wpłynęło do Urzędu Gminy Sejny w dniu 26 kwietnia 2023 r.

poszczególnych zadań i realizatorów. Tym samym w projektach i *Programach* na lata 2019-2021 wskazano jedynie kwotę ogółem na realizację *Programu* bez podziału na poszczególne zadania lub realizatorów – o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 5*.

(akta kontroli str. 101-120, 127-136)

W uchwalonych *Programach* nie ujęto planów znakowania zwierząt oraz sterylizacji/kastracji zwierząt w gminie (zwierząt właścicielskich), tj. zadań fakultatywnych, określonych w art. 11a ust. 3 i 3a uoz, a także sterylizacji czy kastracji kotów wolno żyjących. *Programy* nie były weryfikowane w zakresie ich skuteczności, nie prowadzono też analiz dotyczących potrzeb odnośnie opieki nad bezdomnymi zwierzętami (wyjaśnienia powyżej). W efekcie wszystkie projekty oraz uchwalone *Programy* w latach 2019-2022 zawierały identyczne uregulowania, poza wysokością środków finansowych.

(akta kontroli str. 101-120, 350-365)

1.4. *Programy* uchwalone w latach 2019-2022 zawierały uregulowania tożsame z postanowieniami zawartymi w projektach tych *Programów*, przygotowanych przez Wójta Gminy Sejny. Wskazano w nich, że dotyczą wszystkich zwierząt bezdomnych w rozumieniu przepisów uoz. Jednakże w umowach zawartych z przedsiębiorcą *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel*, któremu powierzono realizację zadań z zakresu odławiania bezdomnych zwierząt i zapewnienia bezdomnym zwierzętom opieki w prowadzonym schronisku, zapisano że odławianie i zapewnienie opieki w schronisku dotyczy tylko psów – o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 6a*.

(akta kontroli str. 42-49, 101-120)

Nie w pełni uregulowano kwestie dotyczące opieki nad kotami wolno żyjącymi. Zgodnie z zapisami uchwalonych w latach 2019-2022 *Programów* opiekę nad takimi zwierzętami mieli sprawować sołtysi sołectw, na terenie których wystąpił problem kotów wolno żyjących oraz młodzież szkolna – w uzgodnieniu z Urzędem Gminy. Opieka obejmowała ustalanie miejsc, w których przebywają koty wolno żyjące, zapewnienia im pożywienia i wody pitnej oraz w miarę możliwości, schronienia, zwłaszcza w okresie zimowym (podejmowane działania w tym zakresie opisano szerzej w pkt 2.4 niniejszego wystąpienia). We wszystkich uchwalonych *Programach* na lata 2019-2022, jak zapisano „*Na terenie Gminy Sejny problem kotów wolno żyjących nie występuje. W przypadku wystąpienia, gmina podejmie opiekę nad tymi kotami*” realizując ww. działania. W *Programie* na 2022 rok na zakup karmy dla kotów wolno żyjących przeznaczono 2,0 tys. zł, a po zmianie *Programu* wprowadzonej uchwałą Nr XXVIII/214/2022 z 30 czerwca 2022 r.²⁷ kwotę 2,0 tys. zł przeznaczono na opiekę nad kotami wolno żyjącymi, w tym na ich dokarmianie. W projektach i w *Programach* obowiązujących w latach 2019-2021 nie przewidziano środków na takie zadania. Projekty oraz *Programy* nie uwzględniały takich form opieki jak:

- opieka weterynaryjna, w tym leczenie w przypadku chorób lub urazów, profilaktyka zdrowotna – przeciwpasożytnicza, szczepienia,
- zapewnienie odławiania i transportu z miejsca bytowania kotów do zakładu weterynaryjnego w celu leczenia, kastracji lub sterylizacji i z powrotem w miejsce bytowania, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 6b*.

Nie ustalono planu fakultatywnej kastracji/sterylizacji zwierząt w gminie w celu ograniczenia populacji kotów, a w kwestii działań informacyjno-edukacyjnych odnośnie kastracji/sterylizacji zwierząt, adopcji zwierząt bezdomnych zapisano, że Gmina może prowadzić takie działania wspólnie z innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi.

(akta kontroli str. 101-120, 127-136, 150-166)

1.5. Rada Gminy Sejny realizując obowiązek wynikający z art. 7 ust. 3 ustawy upcg dopiero 24 września 2019 r. określiła wymagania, jakie powinien spełniać przedsiębiorca świadczący usługi w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami i prowadzący schronisko dla takich zwierząt, podejmując uchwałę Nr VIII/68/2019²⁸. Zgodnie z tą uchwałą ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności polegającej na zapewnieniu ochrony

²⁷ Uchwała w sprawie zmiany załącznika do Uchwały XXVI/205/2022 w sprawie przyjęcia programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Sejny w 2022 roku.

²⁸ Dz. Urz. Woj. Podl. poz. 4611.

przed bezdomnymi zwierzętami, w celu zapewnienia odpowiedniej jakości świadczonych usług, powinien:

- dysponować środkiem transportu przystosowanym do przewozu zwierząt zgodnie z wymogami określonymi w art. 24 uoz,
- dysponować specjalistycznym sprzętem do chwywania i transportowania bezdomnych zwierząt, niestwarzającym zagrożenia dla ich życia i zdrowia oraz niezadającym im cierpienia, zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 sierpnia 1998 r. w sprawie zasad i warunków wyłapywania bezdomnych zwierząt²⁹,
- zapewnić opiekę weterynaryjną dla wyłapanych i transportowanych zwierząt.

Wymagania jakościowe dla przedsiębiorcy ubiegającego się o pozwolenie na prowadzenie działalności w zakresie prowadzenia schroniska dla bezdomnych zwierząt obejmowały:

- odpowiednią lokalizację schroniska, w tym zapewnienie spełnienia przez obiekty, pomieszczenia oraz ich wyposażenie wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 23 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt³⁰,
- dysponowanie pojazdem przystosowanym do transportu zwierząt, bądź posiadanie umowy z podmiotem posiadającym taki pojazd i świadczącym usługi w zakresie transportu zwierząt,
- zapewnienie zwierzętom opieki weterynaryjnej. (akta kontroli str. 22-24)

W latach objętych kontrolą Wójt wydał jedną decyzję (17 grudnia 2019 r.) zezwalającą przedsiębiorcy *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami i prowadzenia schroniska dla bezdomnych zwierząt w miejscowości Konstantynówka, gm. Sejny. Zezwolenie zawierało elementy wymienione w art. 9 ust. 1 pkt 1-6 ucp, uwzględniło wymagania jakościowe określone w uchwale Rady Gminy Sejny z 24 września 2019 r. W zezwoleniu z 17 grudnia 2019 r. na prowadzenie przez *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami oraz prowadzenia schroniska dla tych zwierząt, stwierdzono m.in. że:

- prawidłowo, jako obszar działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami, wskazano teren Gminy Sejny, natomiast jako miejsce prowadzenia schroniska – miejscowość Konstantynówka, gm. Sejny (działka nr 114/4), obszar działalności schroniska obejmował teren Rzeczypospolitej Polskiej;
- jako termin podjęcia działalności wskazano dzień wydania zezwolenia tj. 17 grudnia 2019 r., natomiast termin ważności zezwolenia określono na 10 lat (stosownie do art. 9 ust. 1b ucp);
- do wymagań w zakresie jakości usług objętych zezwoleniem zaliczono m.in. 1/ utrzymanie schroniska w należyłym stanie sanitarnym, 2/ zapewnienie zwierzętom przebywającym w schronisku odpowiedniego wyżywienia, dostępu do wody pitnej oraz całodobowej opieki weterynaryjnej, 3/ zapewnienie opieki lekarsko weterynaryjnej dla wyłapywanych i transportowanych zwierząt – zgodnie ze stosowną uchwałą w tym zakresie;
- w przypadku naruszenia przez prowadzącego działalność warunków określonych w zezwoleniu (po uprzednim wezwaniu) zastrzeżono możliwość cofnięcia zezwolenia bez odszkodowania;
- w treści zezwolenia nie wskazano weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego nadanego przez PLW dołączonego do wniosku o wydanie zezwolenia, a odnoszącego się do prowadzonej przez *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* działalności w zakresie prowadzenia schroniska w Sejnach. (akta kontroli str. 38-39)

²⁹ Dz. U. Nr 116, poz. 753.

³⁰ Dz. U. Nr. 158, poz. 1657. Rozporządzenie to zostało zastąpione przez rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 stycznia 2022 r. w tej samej sprawie – Dz. U. poz. 175 ze zm.

Zezwolenie ujęto w prowadzonej przez Wójta Gminy Sejny ewidencji udzielonych i cofniętych zezwoleń na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami i prowadzenia schroniska dla bezdomnych zwierząt, w tym grzebowisk i spalarni zwłok zwierzęcych i ich części. (akta kontroli str. 38-40)

Zezwolenie zostało wydane na podstawie wniosku niespełniającego wymogów określonych w art. 8 ust. 1 ucp, bez podjęcia przez organ kontroli wniosku, co szczegółowo opisano w dalszej części wystąpienia, w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*, pkt 7.

(akta kontroli str. 26-37)

Przed 17 grudnia 2019 r. Wójt nie wydawał zezwoleń na wykonywanie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami i prowadzenia schronisk dla bezdomnych zwierząt. W okresie od 1 stycznia do 17 grudnia 2019 r. oraz w latach wcześniejszych, działalność w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami na terenie Gminy Sejny prowadził przedsiębiorca *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel*, nieposiadający wymaganego zezwolenia (szerzej na ten temat w pkt 1.6. niniejszego wystąpienia).

(akta kontroli str. 40)

1.6. Gmina nie zapewniła prawidłowej i rzetelnej realizacji zadania polegającego na odławianiu bezdomnych zwierząt oraz zapewnienia im opieki w schronisku. Powierzyła prowadzenie zadań z zakresu wylapywania bezdomnych zwierząt podmiotowi nieposiadającemu zezwolenia Wójta wydanego na podstawie art. 7 ust 1 pkt 3 i ust. 6 upcg. Z informacji uzyskanych od Burmistrza Miasta Sejny³¹ wynika, że w latach 2010-2024³² *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* nie posiadał zezwoleń w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami oraz na prowadzenie schronisk dla bezdomnych zwierząt na terenie Miasta Sejny.

Na podstawie umowy zawartej 16 stycznia 2019 r. między Gminą Sejny reprezentowaną przez Wójta, a *Pensjonatem dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel*, Gmina powierzyła temu podmiotowi realizację zadań w zakresie odławiania bezdomnych zwierząt z terenu gminy i zapewnienia im opieki w prowadzonym schronisku w Sejnach³³, mimo że do 17 grudnia 2019 r. *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* nie miał zezwolenia na wylapywanie bezdomnych zwierząt z terenu Gminy Sejny, ani na prowadzenie na terenie Gminy Sejny schroniska w Konstancinówce, a w całym okresie objętym kontrolą nie miał zezwolenia Miasta Sejny na prowadzenie schroniska w Sejnach. Powyższe szczegółowo opisano w dalszej części wystąpienia, w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*, pkt 8. *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* wykonywał na rzecz Gminy takie zadania także w latach wcześniejszych, na podstawie umów Nr 3/2017 z 2 stycznia 2017 r. i Nr 3/2018 z 3 stycznia 2018 r., pomimo braku zezwoleń, o których mowa powyżej.

(akta kontroli str. 35, 38-39, 42-43, 167-170, 378-398)

W latach 2020-2024 realizację zadań z zakresu odławiania z terenu gminy bezdomnych psów i zapewnienia im całodobowej opieki w schronisku Gmina powierzyła przedsiębiorcy *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* na podstawie umów zawartych odpowiednio: 2 stycznia 2020 r., 31 grudnia 2020 r., 31 grudnia 2021 r., 2 stycznia 2023 r. i 2 stycznia 2024 r. Z analizy ich treści wynika, że w umowie na:

- 2020; 2021 i 2023 rok nie wskazano żadnej lokalizacji schroniska, do którego miały trafiać odłowione zwierzęta z terenu gminy;
- 2022 rok wskazano: „schronisko *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo”*”, przy czym nie wskazano, czy chodzi o schronisko w Sejnach, czy schronisko w Konstancinówce;

³¹ Z 16 kwietnia 2024 r., nr: RPG.6140.7.2024.

³² W latach 2010-2024 Burmistrz Miasta wydał trzy decyzje z: 1/ 29 marca 2012 r. o odmowie wydania zezwolenia na prowadzenie schroniska, 2/ 29 lipca 2016 r. o odmowie wszczęcia postępowania w sprawie czasowego pozwolenia na prowadzenie schroniska dla bezdomnych zwierząt na bazie *Pensjonatu dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel*, 3/ 26 kwietnia 2021 r. o odmowie uchylecia prawomocnej decyzji z 29 marca 2012 r. (rozstrzygnięcie utrzymane w mocy przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Suwałkach decyzją z 16 czerwca 2021 r.).

³³ Było ono zlokalizowane w Sejnach przy ul. Mickiewicza 44, i posiadało weterynaryjny numer identyfikacyjny 20093401, nadany decyzją PLW w Sejnach z 30 stycznia 2014 r.

- 2024 rok wskazano, że odłowione zwierzęta zostaną niezwłocznie przekazane do schroniska w Konstantynówce prowadzonego przez *Fundację*.

(akta kontroli str. 44-56, 82)

W umowach na 2020-2024 wskazano m.in.:

- czas reakcji od momentu przyjęcia wniosku złożonego przez upoważnionego pracownika Urzędu – w latach 2020-2022 wynosił 120 minut, a w latach 2023-2024 – nie później niż w ciągu 24 godzin,
- obowiązek zapewnienia opieki weterynaryjnej psom umieszczonym w schronisku, w tym wykonywanie szczepień ochronnych przeciw chorobom zakaźnym, odrobaczanie i leczenie wg potrzeb, z wyjątkiem umowy na 2022 r.,
- obowiązek podejmowania działań mających na celu odnalezienie właściciela zwierzęcia określono w czterech umowach (wyjątek stanowiła umowa na 2022 r.), przy czym nie sprecyzowano na czym te działania mają polegać;
- obowiązek do poszukiwania nowych właścicieli dla zwierząt przebywających w schronisku (we wszystkich umowach), ale nie określono sposobu realizacji tego obowiązku i nie przewidziano mechanizmów motywujących do działań adopcyjnych;
- obowiązek prowadzenia ewidencji odłowionych i przebywających w schronisku zwierząt zawierającą nr ewidencyjny, określenie miejscowości, w której odłowiono zwierzę, datę przyjęcia do schroniska, datę adopcji lub wskazanie innych przyczyn wykreślenia z ewidencji – zapisano w trzech umowach (na 2020 r., na 2021 r., na 2023 r.), w umowie na 2022 r. wskazano tylko na obowiązek prowadzenia dokumentacji odłowionych i przebywających w schronisku zwierząt, bez określania co powinna ona zawierać, natomiast w umowie na 2024 r. nie wpisano takiego obowiązku,
- zobowiązanie wykonawcy do przedkładania wszystkich informacji związanych z realizacją umowy, umożliwienia przeprowadzenia kontroli i zapewnienia wglądu do prowadzonej dokumentacji wymieniono w czterech umowach (wyjątek stanowiła umowa na 2022 r.),
- wysokość wynagrodzenia należnego wykonawcy w kwotach netto:
 - za jednorazowe odłowienie zwierząt 180 zł w latach 2020-2021, 300 zł w 2022 roku i 360 zł w latach 2023-2024, przy czym w latach 2022-2024 wypłacano także ryczałt za gotowość do działań interwencyjnych w wysokości odpowiednio 1,0 tys. zł, 1,2 tys. zł i 1,2 tys. zł,
 - za utrzymanie zwierząt w schronisku w latach 2020-2021 – 6 zł za dobę w przypadku dorosłego psa i 3 zł w przypadku szczeniaka³⁴, natomiast w latach 2022-2024 opłata za dobę wynosiła odpowiednio 8,40 zł; 10,17 zł i 10,17 zł za każdego psa (bez rozróżniania na zwierzę dorosłe i szczenię),
 - za wykonanie sterylizacji suki – 150 zł w latach 2020-2021, 250 zł w 2022 roku i 300 zł w latach 2023-2024,
 - za kastrację psa – 100 zł w latach 2020-2021, 200 zł w 2022 roku i 300 zł w latach 2023-2024,
 - za uśpienie jednego osobnika ślepego miotu – 4,84 zł w latach 2020-2021, a w 2024 roku – 20 zł, jednak bez określenia czy kwota dotyczy jednego osobnika czy całego miotu, natomiast w umowach na lata 2022-2023 w ogóle nie przewidziano wynagrodzenia za takie czynności;
 - za założenie mikroczipa jednemu osobnikowi przy oddaniu do adopcji – 30 zł w 2021 roku i 50 zł w latach 2022-2024, natomiast w 2020 r. nie przewidziano wynagrodzenia za te czynności;
- obowiązek wykonawcy do przedkładania wraz z fakturami za wykonane usługi także zestawienia zawierającego liczbę zwierząt przebywających w schronisku wg stanu na początek i koniec miesiąca, datę wpisania psa do ewidencji i jego numer ewidencyjny,

³⁴ Do dwóch miesięcy.

nazwę miejscowości, w której odłowiono zwierzę, datę i przyczynę wykreślenia z ewidencji;

- zakaz przekazywania do realizacji obowiązków określonych umową osobom trzecim.

W umowach nie zawarto klauzuli dotyczącej wymagań wobec osób wykonujących czynności z zakresu opieki nad zwierzętami w schronisku. Nie wymagano też otwarcia schroniska na współpracę z wolontariuszami i organizacjami pozarządowymi, których statutowym celem jest ochrona zwierząt. (akta kontroli str. 44-56)

1.7. Wybór podmiotu prowadzącego schronisko dla bezdomnych zwierząt oraz zapewniającego ochronę przed zwierzętami bezdomnymi był dokonywany corocznie (prowadzono jedno postępowanie), na podstawie uregulowań zawartych w zarządzeniach Wójta z 5 maja 2014 r. i z 4 stycznia 2021 r. w sprawie ustanowienia procedur udzielania zamówień publicznych o wartości nie przekraczającej odpowiednio równowartości 30.000 euro i kwoty 130.000 zł, tj. wartości progowych, wyłączających stosowanie przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych*³⁵ oraz przepisów ustawy dnia 11 września 2019 r. *Prawo zamówień publicznych*³⁶, która z dniem 1 stycznia 2021 zastąpiła ww. ustawę. (akta kontroli str. 57-67)

Wybór prowadzącego schronisko dla zwierząt bezdomnych oraz zapewniającego ochronę przed bezdomnymi zwierzętami na lata 2019-2021³⁷ nastąpił na podstawie negocjacji z jednym wykonawcą, co odpowiadało postanowieniom § 3 ww. zarządzenia Wójta z 5 maja 2014 r., w myśl których taki tryb postępowania miał zastosowanie do zamówień o szacunkowej wartości nieprzekraczającej 25.000 euro (szacunkowa wartość zamówienia została ustalona na podstawie wielkości środków zaplanowanych na zadania w zakresie zapewnienia opieki bezdomnym zwierzętom i przeciwdziałania bezdomności zwierząt (50,0 tys. zł na 2019 rok i 85,0 tys. zł na 2020 rok). Negocjacje prowadzono tylko z *Pensjonatem dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel*. Pracownik Urzędu, który przeprowadził negocjacje sporządził notatki z rozeznania rynku, w których zapisał m.in., że z uwagi na wartość zamówienia nieprzekraczającą kwoty 25.000 euro oraz uwzględniając lokalizację schroniska i kilkuletnią, dobrze układającą się współpracę postanowiono skorzystać z usług tej firmy. Do 17 grudnia 2019 r. *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* nie posiadał zezwolenia na prowadzenie w Gminie Sejny działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami i prowadzenia schroniska dla bezdomnych zwierząt oraz umieszczał zwierzęta w schronisku działającym bez zezwolenia (m. Sejny), co szczegółowo opisano w pkt. 1.6 niniejszego wystąpienia. (akta kontroli str. 68-69)

Odnosząc się do prowadzenia w 2019 roku negocjacji z jednym podmiotem Wójt Łostowski wyjaśnił: *„Biorąc pod uwagę, że lokalizacja schroniska jest blisko Gminy Sejny i od kilku lat współpraca układa się bardzo dobrze, postanowiono w roku 2019 skorzystać z usług ww. firmy”*. (akta kontroli str. 350-365)

Wybór podmiotu prowadzącego schronisko oraz zapewniającego ochronę przed bezdomnymi zwierzętami na lata 2022-2024, stosownie do postanowień zarządzenia Wójta z 4 stycznia 2021 roku, został dokonany na podstawie zaproszenia do składania ofert na te usługi, dostępnego ze strony BIP Urzędu³⁸. W postępowaniu prowadzonym w grudniu 2021 r., w pierwszym terminie nie wpłynęła żadna oferta i w konsekwencji przeprowadzono negocjacje z *Pensjonatem dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel*, natomiast w postępowaniach prowadzonych w grudniu 2022 roku i w grudniu 2023 roku wpłynęły tylko oferty *Pensjonatu dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel*. W przypadku dwóch ostatnich zamówień, wraz z ofertą złożono informacje, że odławiane zwierzęta będą umieszczane w schronisku w Konstantynówce, gm. Sejny prowadzonym przez *Fundację* na podstawie zawartego

³⁵ Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm.

³⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 1605, ze zm.

³⁷ Postępowania prowadzono w styczniu 2019 roku, w styczniu 2020 roku oraz w grudniu 2020 roku.

³⁸ Dostęp ze strony internetowej:

<http://bip.ug.sejny.wrotaopodlasia.pl/1cfad48343a5c8f/zaproszenie-do-skladania-ofert-na-odlow-bezdomnych-zwierzat-z-terenu-gminy-sejny-oraz-sprawowania-opieki-nad-zwierzetami.html>
<https://bip.ug.sejny.wrotaopodlasia.pl/1cfad48343a5c8f/2023/odlow-zwierzat-bezdomnych-z-terenu-gminy-sejny-oraz-sprawowania-opieki-nad-zwierzetami.html> (na 3 kwietnia 2024 r.)

porozumienia. Wójt nierzetelnie weryfikował spełnianie warunków przez podmiot, który miał wykonywać zadanie zapewnienia miejsca w schronisku bezdomnym zwierzętom. Wójt nie zweryfikował, czy takie porozumienie zostało zawarte, a podmiot wskazany (*Fundacja prowadząca schronisko w Konstanczynie*) spełnia warunki określone przepisami prawa.

(akta kontroli str. 73-92, 350-365)

1.8. W *Programach* obowiązujących w Gminie w latach 2019-2022 nie uwzględniono dodatkowych zadań z zakresu sterylizacji lub kastracji zwierząt, w tym m.in. takich jak nieodpłatne zabiegi sterylizacji lub kastracji zwierząt właścicielskich, kotów wolno żyjących, wprowadzenie mechanizmów zachęcających właścicieli zwierząt do wykonywania takich zabiegów. Nie przewidziano także działań dotyczących znakowania zwierząt właścicielskich. Odnosząc się do braku ww. działań Wójt Łostowski wyjaśnił, że „*Gmina Sejny pokrywa koszty mikrochipów, sterylizacji oraz kastracji zwierząt w schronisku. We wskazanych latach nie były zgłaszane problemy związane z kotami*”.

(akta kontroli str. 150-166, 350-365)

Wójt nie wskazał powodów nieuwzględnienia w *Programach* działań dotyczących sterylizacji/kastracji zwierząt właścicielskich, braku mechanizmów zachęcających właścicieli zwierząt do wykonywania takich zabiegów, a także znakowania zwierząt właścicielskich.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Gmina nie wywiązała się z obowiązku uchwalenia *Programów opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt* na lata 2023-2024, czym naruszone art. 11a ust. 1 uoz. W wyniku takiego postępowania we wskazanym okresie jednostka samorządu terytorialnego funkcjonowała bez podstawowego dokumentu w zakresie opieki nad zwierzętami. Wójt Gminy podjął co prawda działania w celu uchwalenia przez Radę Gminy projektów *Programów* poprzez przedstawienie ich projektów na sesjach w dniach 31 marca 2023 r., 26 czerwca 2023 r. i 1 marca 2024 r. jednak nie były one skuteczne, w szczególności w związku z brakiem akceptacji przez Radę Gminy podmiotu, który miał zapewniać bezdomnym zwierzętom miejsce w schronisku oraz brakiem innych propozycji ze strony organu wykonawczego.

(akta kontroli str. 16, 127-138, 148-149, 309-348)

Zastępca Wójta odnosząc się do braku obowiązujących *Programów* na lata 2023-2024 wyjaśnił, że w tym okresie Gmina realizowała zadania w zakresie bezdomności zwierząt na podstawie uoz, a konkretnie art. 11 ust. 1 tej ustawy, który stanowi, że „*Zapobieganie bezdomności zwierząt i zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom oraz ich wyłapywanie należy do zadań własnych gminy*”.

(akta kontroli str. 309-348)

2. Raporty o stanie gminy w latach 2019-2022 przekazywane Radzie Gminy Sejny przez Wójta nie zawierały informacji dotyczących realizacji *Programu*. Stanowiło to naruszenie art. 28aa ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym, zgodnie z którym raport obejmuje podsumowanie działalności wójta w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego.

Wójt Łostowski wyjaśnił „(...) *Sprawa bezdomnych zwierząt nie była umieszczana w raporcie, gdyż temat o bezdomnych zwierzętach był poruszany prawie na każdej sesji Rady Gminy. Również lekarz weterynarii na pytania (w sprawach dotyczących bezdomnych zwierząt) radnych udzielał odpowiedzi na sesjach. Sesje Rady Gminy są transmitowane, każdy mieszkaniec gminy, jak również każdy obywatel naszego państwa mógł oglądać sesje na żywo. (...)*”.

(akta kontroli str. 100, 350-365)

Zdaniem NIK omawianie spraw dotyczących bezdomności zwierząt podczas sesji Rady Gminy Sejny nie daje Wójtowi uprawnień do pomijania w raportach o stanie gminy obligatoryjnych elementów, takich jak podsumowanie działalności w zakresie realizowanych w gminie programów, w tym dotyczących przeciwdziałania bezdomności zwierząt.

3. Sprawozdania roczne z wykonania budżetu Gminy za lata 2019-2022 w częściach opisowych (sporządzone na podstawie art. 267 ustawy o finansach publicznych) zawierały

nierzetelne informacje w zakresie liczby adoptowanych oraz odłowionych bezdomnych psów z terenu gminy, tj. w:

- sprawozdaniu za 2019 rok wskazano adopcję 36 bezdomnych psów – natomiast faktycznie adoptowanych zostało 31 psów będących w schronisku;
- sprawozdaniu za 2020 rok wskazano adopcję 19 bezdomnych psów – natomiast faktycznie adoptowanych zostało 20 psów będących w schronisku;
- sprawozdaniu za 2022 rok wskazano odłowienie 16 bezdomnych psów oraz adopcję 22 psów – natomiast faktycznie odłowiono w tym okresie 30 psów oraz adoptowano 23 psy ze schroniska. (akta kontroli str. 15)

Odnosząc się do stwierdzonych rozbieżności Wójt Łostowski wyjaśnił, że błędna część opisowa była spowodowana faktem, iż pracownik merytoryczny przygotowujący informację z realizacji zadań (...) omyłkowo podał złą liczbę odłowień i adopcji

(akta kontroli str. 370-377)

4. W projektach i uchwalonych *Programach* na lata 2020-2022 wskazano „schronisko Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo”, ul. Mickiewicza 44, Sejny”, do którego obowiązków miało należeć odławianie bezdomnych zwierząt, zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom, przeprowadzanie obowiązkowej kastracji lub sterylizacji zwierząt przebywających w schronisku oraz usypianie ślepych miotów psów i kotów (wykonywane wyłącznie przez lekarza weterynarii) i poszukiwanie właścicieli dla bezdomnych zwierząt (zadania, o których mowa w art. 11a ust. 2 pkt 1, 3-6 uoz). Prowadzący ww. schronisko w tej lokalizacji nie posiadał natomiast zezwolenia na prowadzenie na terenie Miasta Sejny działalności w zakresie prowadzenia schroniska dla bezdomnych zwierząt. Tym samym w *Programach* wskazano schronisko nielegalnie działające.

Wójt Łostowski wyjaśniając, dlaczego przekazywano zwierzęta do schroniska zlokalizowanego w Sejnach wyjaśnił: „Schronisko w Sejnach przy ul. Mickiewicza 44 posiadało weterynaryjny numer identyfikacyjny”. (akta kontroli str. 350-369)

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 4 upcg na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie prowadzenia schronisk dla bezdomnych zwierząt, wymagane jest uzyskanie zezwolenia. Zezwolenia udziela wójt/burmistrz w formie decyzji administracyjnej, właściwy ze względu na miejsce świadczenia usług (art. 7 ust. 6 upcg). Podmiot *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel, ul. Mickiewicza 44, Sejny* prowadzący schronisko w Sejnach takiego zezwolenia, wydanego przez Burmistrza Miasta Sejny nie posiadał.

5. W projektach i *Programach* na lata 2019-2021 wskazano jedynie kwotę ogółem na realizację Programu bez podziału na poszczególne zadania lub realizatorów. Wójt Łostowski wyjaśnił, że było to spowodowane mylną interpretacją przepisów ustawy. Przyjęto, że wystarczy wskazanie łącznej kwoty przewidzianej na realizację zadań wymienionych w Programie. (akta kontroli str. 101-120, 127-136, 350-365)

6. *Programy* nieprawidłowo i nierzetelnie regulowały opiekę nad kotami, w szczególności projekty i:

a) *Programy* na lata 2019-2022 nie uwzględniały odławiania bezdomnych kotów i zapewnienia im miejsca w schronisku dla bezdomnych zwierząt (wszystkie umowy zawarte z podmiotem, któremu Gmina powierzyła odławianie bezdomnych zwierząt i zapewnienia im opieki w schronisku dotyczyły psów), co stanowiło naruszenie postanowień art. 11a ust. 2 pkt 1 i 3 uoz. W całym okresie objętym kontrolą Gmina nie zapewniała bezdomnym kotom miejsca w schronisku ani nie zawarła z podmiotami prowadzącymi schronisko lub wyłapującymi bezdomne zwierzęta umów w zakresie kotów.

b) *Programy* na lata 2019-2021 nie przewidywały środków na opiekę nad kotami wolno żyjącymi. Zgodnie z zapisami uchwalonych w latach 2019-2022 *Programów* opiekę nad takimi zwierzętami mieli sprawować sołtysi sołectw, na terenie których wystąpił problem kotów wolno żyjących oraz młodzież szkolna – w uzgodnieniu z Urzędem Gminy. Opieka miała obejmować ustalanie miejsc, w których przebywają koty wolno żyjące, zapewnienie im pożywienia i wody pitnej oraz w miarę możliwości, schronienia,

zwłaszcza w okresie zimowym. Nie przewidziano zapewnienia opieki weterynaryjnej obejmującej leczenie wolno żyjącym kotów w przypadku chorób lub urazów, profilaktyki zdrowotnej (przeciwpasożytniczej, szczepienia), a także zapewnienia ich odławiania i transportu z miejsca bytowania do zakładu weterynaryjnego w celu leczenia. Dopiero w Programie na 2022 na opiekę nad kotami wolno żyjącymi, w tym na ich dokarmianie przeznaczono 2,0 tys. zł. We wszystkich ww. Programach, zapisano, że „Na terenie Gminy Sejny problem kotów wolno żyjących nie występuje. W przypadku wystąpienia, gmina podejmie opiekę nad tymi kotami” realizując zadania określone w Programach. Nieprzeznaczenie żadnych środków na opiekę nad kotami wolno żyjącymi stanowi naruszenie art. 11a ust. 5 w zw. z art. 11a ust. 2 pkt 2 uoz, który stanowi, że program zawiera wskazanie wysokości środków finansowych przeznaczonych na jego realizację oraz sposób wydatkowania tych środków. Koszty realizacji programu ponosi gmina.

Powyższe zaniechania Wójt Łostowski wyjaśnił tym, że w latach 2019-2022 nie zgłaszano problemów z kotami bezdomnymi oraz wolno żyjącymi.

NIK zauważa, że zadania polegające na: zapewnieniu bezdomnym zwierzętom (w tym bezdomnym kotom) miejsca w schronisku dla zwierząt, odławianiu tych zwierząt, a także na opiece nad wolno żyjącymi kotami, w tym ich dokarmianiu, są zadaniami obligatoryjnymi. (akta kontroli str. 101-120, 150-166, 370-377)

7. Wójt nieprawidłowo i nierzetelnie przeprowadził kontrolę wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie na terenie gminy działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami i prowadzenia schroniska dla bezdomnych zwierząt. Nie wykonując obowiązku określonego w art. 64 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego³⁹ polegającego na wezwaniu wnioskodawcy do usunięcia braków w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż siedem dni, z pouczeniem, że nieusunięcie tych braków spowoduje pozostawienie podania bez rozpoznania, a także nie korzystając z uprawnień określonych art. 8a ust. 1 upcg⁴⁰, Wójt w dniu 17 grudnia 2019 r. wydał przedsiębiorcy prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* zezwolenie na prowadzenie na terenie gminy działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami i prowadzenia schroniska dla bezdomnych zwierząt w miejscowości Konstancinówka, gm. Sejny, mimo że wniosek przedsiębiorcy nie spełniał wymogów określonych w art. 8 ust. 1 pkt 4 i 5 upcg. Wniosek nie zawierał informacji o technologiach stosowanych lub przewidzianych do stosowania przy świadczeniu usług oraz propozycji zabiegów z zakresu ochrony środowiska i ochrony sanitarnej planowanych po zakończeniu działalności. Za nierzetelne należy uznać również niewyegzekwowanie od wnioskodawcy informacji (we wniosku) w zakresie miejsca lokalizacji schroniska, a jest to informacja istotna dla treści zezwolenia. Ponadto do wniosku dołączono zaświadczenie PLW w Sejnach potwierdzające, że działalność (schronisko dla zwierząt) prowadzona pod nazwą: „*Pensjonat dla zwierząt Cyganowo Czesław Anzel ul. Mickiewicza 44, 16-500 Sejny*” posiada decyzję PLW w Sejnach (PIW-Z-5120.6.01.2014 z 30 stycznia 2014 r.) nadającą weterynaryjny numer identyfikacyjny 20093401. Numer ten dotyczył prowadzenia schroniska w Sejnach przy ul. Mickiewicza 44. Natomiast decyzja PLW w Sejnach nadająca *Pensjonatowi dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel*, weterynaryjny numer identyfikacyjny 20093402 dla działalności w zakresie prowadzenia schroniska dla zwierząt w miejscowości Konstancinówka, gm. Sejny (nr działki 114/4) została wydana dopiero 24 czerwca 2020 r., tj. po upływie pół roku od wydania zezwolenia na prowadzenie schroniska. (akta kontroli str. 26-39, 41)

³⁹ Dz.U. z 2024 r. poz. 572. Zgodnie z powołanym przepisem, jeżeli podanie nie spełnia innych wymagań ustalonych w przepisach prawa, należy wezwać wnoszącego do usunięcia braków w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż siedem dni, z pouczeniem, że nieusunięcie tych braków spowoduje pozostawienie podania bez rozpoznania.

⁴⁰ Zgodnie z art. 8a ust. 1 upcg przed podjęciem decyzji w sprawie wydania zezwolenia wójt, może:

- 1) wezwać przedsiębiorcę do uzupełnienia, w wyznaczonym terminie, jednak nie krótszym niż 14 dni, brakującej dokumentacji poświadczającej, że przedsiębiorca spełnia warunki określone przepisami prawa, wymagane do wykonywania działalności objętej zezwoleniem;
- 2) dokonać kontrolnego sprawdzenia faktów podanych we wniosku o udzielenie zezwolenia w celu stwierdzenia, czy przedsiębiorca spełnia warunki wykonywania działalności objętej zezwoleniem.

Wójt Łostowski wyjaśnił: „Przedsiębiorca może uzyskać zezwolenie na prowadzenie schroniska, a dopiero uzyskawszy zezwolenie w następnej kolejności przystąpić do realizacji zezwolenia, czyli podjąć prowadzenie schroniska”. (akta kontroli str. 350-369)

Zdaniem NIK wyjaśnienia nie odnoszą się do zasadniczego problemu, tj. przyczyn udzielenia przedsiębiorcy zezwolenia na prowadzenie na terenie gminy działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami i prowadzenia schroniska dla bezdomnych zwierząt w miejscowości Konstantynówka, na podstawie wniosku niespełniającego wymogów formalnych, określonych w art. 8 ust. 1 pkt 4 i 5 ucpg oraz niepodjęcia przez organ czynności określonych przepisami prawa. Na marginesie należy zauważyć, że termin podjęcia działalności w wydany zezwoleniu ustalono na dzień wydania zezwolenia (17 grudnia 2019 r.).

8. W latach 2019-2024 realizację zadań z zakresu odławiania zwierząt bezdomnych i zapewnienia im opieki w schronisku Gmina powierzyła umownie⁴¹ przedsiębiorcy *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel*, który w okresie:
- od 1 stycznia do 16 grudnia 2019 r. odławiał bezdomne zwierzęta i prowadził schronisko w Sejnach (ul. A. Mickiewicza 44) bez wymaganych zezwoleń odpowiednio Wójta i Burmistrza Miasta Sejny, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 3 i 4 ucpg. Tym samym Gmina zawierając umowę na 2019 r. naruszyła art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej⁴²;
 - od 17 grudnia 2019 r. do 31 grudnia 2022 r. pomimo posiadanego zezwolenia Wójta (z 17 grudnia 2019 r.) na prowadzenie schroniska w Konstantynówce (schronisko objęte nadzorem weterynaryjnym od 24 czerwca 2020 r., zgodnie z oświadczeniem wnioskodawcy przy zgłaszaniu schroniska do PLW schronisko w nowej lokalizacji miało rozpocząć działalność od 21 maja 2021 r.) realnie prowadził i przekazywał odłowione zwierzęta z terenu gminy do schroniska w Sejnach, przy czym na tę lokalizację schroniska nie posiadał zezwolenia, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 4 ucpg;
 - od 1 stycznia 2023 r. do chwili obecnej przekazywał odłowione bezdomne psy z terenu Gminy do schroniska w Konstantynówce, prowadzonego przez *Fundację* (na podstawie zawartych porozumień z *Fundacją*), co było niezgodne z § 6 zawartych umów na 2023 i 2024 rok, ponieważ z zapisów umownych wynikał brak możliwości powierzenia wykonania obowiązków wynikających z umowy podwykonawcy.

(akta kontroli str. 83-95)

W analizowanych umowach z *Pensjonatem dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* na:

- 2020 – 2023 rok nie wskazano żadnej lokalizacji schroniska, do którego miały trafiać odłowione zwierzęta z terenu gminy, przy czym na 2022 rok wskazano: „schronisko *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo”* nie określając, czy chodzi o schronisko w Sejnach, czy w Konstantynówce;
- 2024 rok wskazano, że odłowione zwierzęta zostaną niezwłocznie przekazane do schroniska w Konstantynówce prowadzonego przez *Fundację*.

W przypadku dwóch ostatnich zamówień (na lata 2023 i 2024), wraz z ofertą złożono informacje, że odławiane zwierzęta będą umieszczane w schronisku w Konstantynówce, gm. Sejny prowadzonym przez *Fundację* na podstawie zawartego porozumienia.

Wójt nierzetelnie weryfikował spełnianie warunków przez podmiot, który miał wykonywać zadanie zapewnienia miejsca w schronisku bezdomnym zwierzętom. Wójt nie zweryfikował, czy takie porozumienie zostało zawarte, a podmiot wskazany (*Fundacja* prowadząca schronisko w Konstantynówce) spełnia warunki określone przepisami prawa.

(akta kontroli str. 42-56)

Wójt Łostowski wyjaśnił: „Nie było możliwości wydania zezwolenia na realizację zadań polegających na odławianiu bezdomnych zwierząt oraz zapewnienia im opieki

⁴¹ Na podstawie umów z: 16 stycznia 2019 r., 2 stycznia 2020 r., 31 grudnia 2020 r., 31 grudnia 2021 r., 2 stycznia 2023 r. i 2 stycznia 2024 r.

⁴² Dz.U. z 2021 r. poz. 679, ze zm. Dalej, jako: „o gospodarce komunalnej”.

w schronisku – przed podjęciem w roku 2019 przez Radę Gminy Sejny stosownej uchwały”.

Odnosnie niewskazania schroniska w umowach Wójt wyjaśnił: „art. 11 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r o ochronie zwierząt nakazując zapewnienie bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt, nie zawiera wymogu, iż w umowach zapewniających zwierzętom miejsce w schronisku ma być podana nazwa i lokalizacja schroniska. Zawarcie w umowie wskazania nazwy i lokalizacji schroniska, może utrudniać realizację zadania zapewnienia wyłapanemu zwierzęciu miejsca w schronisku w sytuacji przepełnienia schroniska wpisanego do umowy”.

Odnosząc się do przekazywania odłowionych zwierząt do Fundacji Wójt Łostowski wyjaśnił: „Podmiot dokonujący wyłapywania bezdomnych zwierząt, może zapewniać odłowionym zwierzętom opiekę poprzez umieszczenie w schronisku, które jest prowadzone przez inny podmiot. Nie ma przepisów, które by ograniczały możliwość zlecania zadań w zakresie zapewnienia bezdomnym zwierzętom opieki w schronisku wyłącznie podmiotom prowadzącym schroniska. Nie ma przeszkód, aby zlecać podmiotowi dokonującemu wyłapywania bezdomnych zwierząt także zapewnienia tym zwierzętom opieki w schronisku, jeśli podmiot ten posiada stosowne umowy ze schroniskiem lub schroniskami prowadzonymi przez inne podmioty”.

(akta kontroli str. 350-369)

Wójt Łostowski nie wyjaśnił, dlaczego zawierał umowy o realizację zadań z zakresu ochrony przed bezdomnymi zwierzętami oraz prowadzenia schronisk dla bezdomnych zwierząt wbrew postanowieniom art. 3 ust. 2 ustawy o gospodarce komunalnej. Nie wskazał też przyczyn uniemożliwiających Radzie Gminy Sejny podjęcie przed dniem 24 września 2019 r. uchwały określającej jakie warunki powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o zezwolenie na odławianie bezdomnych zwierząt i prowadzenie schroniska.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy o gospodarce komunalnej, jeżeli do prowadzenia danego rodzaju działalności na podstawie innych ustaw jest wymagane uzyskanie zezwolenia, jednostki samorządu terytorialnego mogą powierzyć wykonywanie zadań wyłącznie podmiotowi posiadającemu wymagane zezwolenie. Zaznaczyć należy, że zgodnie z art. 58 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. *Kodeks cywilny*⁴³ czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy.

Zdaniem NIK w art. 11a ust. 2 pkt 1-8 uoz określono jakie elementy ma zawierać *Program opieki nad bezdomnymi zwierzętami oraz zapobiegania bezdomności zwierząt* i nie odnosi się do kwestii związanych z zawieraniem umów. Zasady zawierania umów zostały określone w Kodeksie Cywilnym. Ponadto zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 4 ucpg na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie prowadzenia schronisk dla bezdomnych zwierząt wymagane jest zezwolenie. Zezwolenie powinno zawierać m.in. imię i nazwisko lub nazwę oraz adres zamieszkania lub siedziby przedsiębiorcy, przedmiot i obszar działalności objętej zezwoleniem termin podjęcia działalności (art. 9 ust. 1 pkt 1-3 ucpg). Tym samym wskazanie w umowie nazwy schroniska i jego lokalizacji w żadnej mierze nie utrudnia realizacji zadania obejmującego umieszczenie odłowionego zwierzęcia w schronisku. Ponadto prowadzenie schronisk dla zwierząt objęte jest rygorami wynikającymi z przepisów ustawy o ochronie zwierząt i jej przepisów wykonawczych m.in. rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 stycznia 2022 r. w sprawie *szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt*⁴⁴, która zaliczają prowadzenie schronisk dla zwierząt do kategorii działalności objętych nadzorem weterynaryjnym, szczegółowo określając wymagania weterynaryjne dla podejmowania i prowadzenia działalności w konkretnej lokalizacji.

⁴³ Dz. U. z 2023 r. poz. 1610 ze zm.

⁴⁴ Dz. U. z 2022 r., poz. 175 ze zm., poprzednio rozporządzenie o tej samej nazwie z dnia 23 czerwca 2004 r. Dz.U. z 2004 r., Nr 158, poz. 657

Wymienione powyżej umowy stanowią umowy o świadczenie usług, o których mowa w art. 750 Kodeksu cywilnego. Do przedmiotowo istotnych elementów ich treści (*essentialia negotii*) należy dokonanie określonej czynności. W wypadku zadania Gminy polegającego na zapewnieniu bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt, tj. miejsca przeznaczonego do opieki nad zwierzętami domowymi spełniającego warunki określone w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o *ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt* (art. 4 pkt 25 uoz), to właśnie określenie miejsca, gdzie opieka będzie sprawowana, w kwalifikowany sposób, należy do istotnych elementów treści umowy. Podobnie, w kontekście brzmienia § 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w *sprawie zasad i warunków wylapywania bezdomnych zwierząt*, zgodnie z którym działania w zakresie wylapywania zwierząt bezdomnych, w szczególności psów i kotów, obejmują: 1) przeprowadzenie wylapywania przez podmiot, z którym została zawarta umowa, 2) przewiezienie i umieszczenie zwierząt w schronisku. Tym samym zaniechanie Gminy polegające na nieokreśleniu w umowach lokalizacji schroniska, do którego zostaną przekazane zwierzęta bezdomne i schroniska, gdzie będzie świadczona opieka nad tymi zwierzętami, jest działaniem nierzetelnym.

Stosownie do art. 10 ust. 4 uoz organizacje społeczne, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, mogą zapewniać bezdomnym zwierzętom opiekę i w tym celu prowadzić schroniska dla zwierząt, w porozumieniu z właściwymi organami samorządu terytorialnego. Gmina nie zawarła takiego porozumienia z Fundacją. Jednocześnie zgodnie z treścią zawartych umów wykonawca (*Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzeł*) nie mógł powierzyć wykonania obowiązków z nich wynikających osobie trzeciej, co zdaniem NIK nastąpiło od 1 stycznia 2023 r.

9. Umowy o odławianie z terenu gminy bezdomnych psów i zapewnienia im całodobowej opieki w schronisku zawarte w latach 2020-2024 między Gminą Sejny a „*Pensjonatem dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzeł*” zostały sporządzone nierzetelnie i z naruszeniem przepisów prawa, gdyż:

- a) w żadnej umowie nie zamieszczono obligatoryjnych elementów wymienionych w § 5 ust. 2 pkt 1 i 2 rozporządzenia w *sprawie zasad i warunków wylapywania bezdomnych zwierząt*, tj. nie wskazano urządzeń i środków, przy których pomocy zwierzęta będą wylapywane i nie określono środków do przewozu zwierząt;

Wójt Łostowski wyjaśnił: „*Na środki przewozu zwierząt nadawane są weterynaryjne numery identyfikacyjne, a więc jeśli przedsiębiorca posiada środki przewozu posiadające taki numer, to oznacza, że Powiatowy Lekarz Weterynarii – organ kompetentny w kwestii ustalenia wymogów dla tego typu działalności – nadając weterynaryjny numer identyfikacyjny spełnienie takich wymogów zweryfikował*”.

(akta kontroli str. 42-55, 350-369)

Zdaniem NIK treść § 5 ust. 2 rozporządzenia w *sprawie zasad i warunków wylapywania bezdomnych zwierząt*, określa obligatoryjne elementy jakie powinna zawierać umowa, zawarta z podmiotem świadczącym usługi w tym zakresie. Do takich elementów należy m.in. wskazanie urządzeń i środków, przy pomocy których zwierzęta będą wylapywane oraz określenie środków do przewozu zwierząt. Nadanie przez PLW weterynaryjnych numerów identyfikacyjnych środkom do przewozu wylapywanych bezdomnych zwierząt nie zwalnia od stosowania ww. przepisu rozporządzenia.

- b) w jednej umowie (z 31 grudnia 2021 r.) nie wskazano opieki weterynaryjnej, jako przedmiotu umowy, co było działaniem nierzetelnym. (akta kontroli str. 48-49)

Wójt wyjaśnił: „*We wskazanej umowie istnieje zapis (§ 8 ust. 1) w sprawach nieuregulowanych w niniejszej umowie mają zastosowanie przepisy ustawy – Kodeks Cywilny i innych przepisów właściwych dla przedmiotu zamówienia. Na tej podstawie wykonawca był zobligowany do zapewniania zwierzętom umieszczonym i przebywającym w schronisku do m.in. zapewnienia opieki weterynaryjnej, zwalczania pasożytów itp.*”

(akta kontroli str. 350-369)

Istotnymi elementami umowy są m.in. przedmiot umowy oraz obowiązki zlecniodawcy i zleceniobiorcy. Winny być one określone szczegółowo. Ogólne odesłanie do przepisów Kodeksu Cywilnego oraz innych właściwych przepisów jest zdaniem NIK niewystarczające.

- c) w jednej z pięciu umów (z 31 grudnia 2021 r.) nie zawarto zobowiązania wykonawcy do przedkładania informacji związanych z realizacją umowy oraz do umożliwienia przeprowadzenia kontroli i zapewnienia wglądu do prowadzonej dokumentacji, przy czym w latach 2023-2024 Gmina nie miała faktycznie możliwości przeprowadzenia kontroli zapewnienia warunków bytowych zwierząt na miejscu, ponieważ bezdomne zwierzęta odłowione w tych latach trafiały do schroniska prowadzonego przez Fundację, z którą Gmina nie zawarła stosownego porozumienia;

(akta kontroli str. 48-49)

Wójt Łostowski wyjaśnił: „*We wskazanej umowie nie załączono takiego zapisu przez omyłkę pisarską*”. Wójt jednocześnie nie odniósł się do przyczyn braku porozumienia z Fundacją.

(akta kontroli str. 350-369)

- d) w dwóch umowach (z 31 grudnia 2021 r. i z 2 stycznia 2023 r.) nie określono wynagrodzenia za usypianie ślepych miotów psów i kotów, tj. za wykonywanie obowiązkowego zadania gminy przez schronisko, stosownie do art. 11a ust 2 pkt 6 uoz oraz postanowień Programów, natomiast w jednej umowie (z 2 stycznia 2024 r.) wskazano wysokość wynagrodzenia, ale bez doprecyzowania czy kwota dotyczy usypienia jednego osobnika, czy całego miotu.

(akta kontroli str. 48-49, 52-56)

Odnosnie umowy z 2 stycznia 2024 r. Wójt Łostowski wyjaśnił: „*Zgodnie z formularzem ofertowym w postępowaniu ofertowym o wartości zamówienia nie przekraczającej 130.000 złotych netto została przedstawiona oferta w kwocie netto za usypienie ślepego miotu jednego osobnika 20,00 zł. Omyłkowo w umowie w § 4 pkt 6 nie wpisano słowa jednego*”. Wójt nie wyjaśnił natomiast dlaczego w dwóch umowach z 31 grudnia 2021 r. i z 2 stycznia 2023 r. w ogóle nie przewidziano wynagrodzenia za usypianie ślepych miotów.

(akta kontroli str. 350-369)

- e) w żadnej umowie nie określono sposobu realizacji obowiązku poszukiwania nowych właścicieli dla zwierząt w schronisku, a w jednej umowie (na 2022 rok) nie zamieszczono zapisu obligującego schronisko do podejmowania działań mających na celu odnalezienie właściciela zwierzęcia.

(akta kontroli str. 44-56)

Wójt Łostowski wyjaśnił: „*Gmina Sejny opierała się na działaniach podmiotu, z którym podpisana jest umowa. Na oficjalnej stronie Gminy Sejny w zakładce – dla mieszkańca, podzakładka „Psy do adopcji Cyganowo” – znajduje się odesłanie do strony, na której można dowiedzieć się o psach, które można zaadoptować. Na telefoniczne zapytania pracownik merytoryczny przekazywał numer telefonu do Cyganowa, informował o spacerach, które odbywają się w Konstancinówce w Gminie Sejny*”.

(akta kontroli str. 315)

- f) nie zabezpieczono interesów Gminy w zakresie prawidłowości realizacji zleconych zadań, w szczególności nie przewidziano kar umownych za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy.

(akta kontroli str. 44-56)

Wójt Łostowski wyjaśnił: „*Zgodnie z zapisami Kodeksu cywilnego można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna). W związku na dobrą współpracę z podmiotem oraz niewystępowaniem problemów odstąpiono od wpisania kar umownych w umowie*”.

(akta kontroli str. 350-369)

Dotychczasowa dobra współpraca z podmiotem świadczącym usługi w zakresie odławiania bezdomnych zwierząt i zapewnienia im opieki w schronisku, nie zwalnia Gminy z obowiązku pełnego zabezpieczenia jej interesów odnośnie prawidłowości realizacji zleconych zadań.

10. W Raportach o stanie gminy za lata 2019-2022, *Programach* (których projekt przygotowuje Wójt), ani w żadnej z obowiązujących procedur kontroli zarządczej, nie określono mierników realizacji zadań ujętych w *Programach*. Zgodnie z pkt II.B.6 *Standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych*⁴⁵ cele i zadania należy określać jasno i w co najmniej rocznej perspektywie, a ich wykonanie należy monitorować za pomocą wyznaczonych mierników. (akta kontroli str. 101-120, 150-166)

Odnosnie przyczyn braku określenia mierników realizacji zadań przyjętych w *Programach* Wójt Łostowski podał: „W programie zawarto obligatoryjne zapisy, które wskazuje ustawa o ochronie zwierząt”. (akta kontroli str. 370-377)

Zgodnie z pkt 1.1. i 1.2. załącznika do komunikatu nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. standardy kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych, określają podstawowe wymagania odnoszące się do kontroli zarządczej w sektorze finansów publicznych. Celem standardów jest promowanie wdrażania w sektorze finansów publicznych spójnego i jednolitego modelu kontroli zarządczej zgodnego z międzynarodowymi standardami w tym zakresie, z uwzględnieniem specyficznych zadań jednostki, która ją wdraża i warunków, w których jednostka działa. W myśl pkt II.B.6 *Standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych* cele i zadania należy określać jasno i w co najmniej rocznej perspektywie, a ich wykonanie należy monitorować za pomocą wyznaczonych mierników. W latach 2019-2022 w Urzędzie nie wyznaczono mierników i nie dokonywano oceny skuteczności realizowanych *Programów*, a wyjaśnienia złożone przez Wójta nie odnoszą się do przyczyn tego zaniechania.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działania podejmowane przez Gminę w latach 2019-2024 w zakresie planowania i organizowania opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt. Wszystkie uchwalone przez Radę Gminy w latach 2019-2022 *Programy* nie zawierały obligatoryjnych elementów dotyczących odławiania bezdomnych kotów i zapewnienia im miejsca w schronisku, czym naruszono art. 11 ust. 2 pkt 1 i 3 uoz. Ponadto w kolejnych latach 2023-2024 podjęte działania przez Wójta w zakresie uchwalenia *Programów* były nieskuteczne, co spowodowało brak obowiązywania tych dokumentów w analizowanym okresie. Stwierdzono, że wszystkie sześć umów zawartych z *Pensjonatem dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* dotyczących odławiania, transportu i opieki nad zwierzętami nie spełniało wymagań określonych w przepisach i nie zabezpieczało interesów Gminy. Dotyczyło to m.in. braku zapisów dotyczących: konkretnej lokalizacji schroniska, sposobu realizacji obowiązku poszukiwania nowych właścicieli dla zwierząt w schronisku oraz zapisów określających kary za niewykonanie lub nieprawidłowe wykonanie przedmiotu zawartych umów. W okresie od 1 stycznia do 16 grudnia 2019 r. powierzono odławianie i opiekę nad zwierzętami przedsiębiorcy *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel*, który nie posiadał zezwolenia na prowadzenie takiej działalności. Wydane natomiast przez Wójta 17 grudnia 2019 r. zezwolenie sporządzono na podstawie niespełniającego wymagań wniosku, ponieważ nie zawierało w nim informacji w zakresie zabiegów z zakresu ochrony środowiska i ochrony sanitarnej oraz przewidzianych technologii, czym naruszono wymagania określone w ustawie z dnia 13 września 1996 r. ucpg. Stwierdzono ponadto, że raporty o stanie Gminy za lata 2019-2022 nie zawierały informacji dotyczących realizacji *Programów*, a sprawozdania z wykonania budżetu za ten okres zawierały nierzetelne informacje dotyczące ilości odłowionych i adoptowanych psów z terenu gminy.

OBSZAR

2. Realizacja zadań z zakresu opieki nad bezdomnymi zwierzętami i zapobiegania bezdomności oraz nadzór nad wykonaniem tych zadań

Opis stanu faktycznego

2.1. W latach 2019-2024 (I kwartał) Gmina prowadziła wylapywanie zwierząt bezdomnych w charakterze stałym⁴⁶ w związku z czym nie podawała do wiadomości publicznej informacji

⁴⁵ Załącznik do Komunikatu Nr 23 Ministra Finansów z 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz. Urz. MF z 2009 r., Nr 15, poz. 84).

⁴⁶ W uchwalonych *Programach* opieki nad zwierzętami bezdomnymi w latach 2019-2022 w § 3 wskazywano, że odławianie bezdomnych zwierząt będzie miało charakter interwencyjny w odniesieniu do pojedynczych zgłoszeń dotyczących pozostawionych bez opieki zwierząt.

o których mowa w § 2 i 3⁴⁷ rozporządzenia w sprawie zasad i warunków wyłapywania bezdomnych zwierząt. Na podstawie prowadzonej w Urzędzie Gminy dokumentacji dotyczącej wyłapywania zwierząt bezdomnych⁴⁸ stwierdzono m.in., że:

- w latach 2019-2024 (I kwartał) pracownicy dokonali 89 zgłoszeń⁴⁹ dotyczących konieczności wyłapania 129⁵⁰ zwierząt bezdomnych *Pensjonatowi dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel*;
- w przypadku 17 zgłoszeń, ujęcie odłowionych psów w ewidencji schroniska nastąpiło po upływie od jednego do 15 dni od dnia zgłoszenia ich odłowienia przez pracownika Urzędu. Zgodnie z zapisami Programów odłowione zwierzęta należało niezwłocznie przekazać do schroniska. Odnosząc do terminu przekazania wyłapanych zwierząt Wójt Łostowski wyjaśnił, że *„różnica między notatką służbową, a wpisaniem psa do ewidencji spowodowane jest kilkukrotnymi próbami odłowu zwierząt, o czym Urząd był powiadamiany przez podmiot, z którym Gmina Sejny ma podpisaną umowę telefonicznie”*;
- żadna notatka sporządzona przez pracownika Urzędu potwierdzająca zgłoszenie potrzeby dokonania odłowienia zwierząt nie zawierała informacji niezbędnych do weryfikacji poprawności realizacji umów, tj. informacji o godzinie zgłoszenia odłowienia, pomimo tego, że zgodnie z zapisami umów czas reakcji na zgłoszenie wynosił 120 minut (w latach 2019-2022) i nie później niż 24 godziny (w latach 2023-2024). Z udzielonych wyjaśnień przez Wójta Łostowskiego wynika, że nie wskazywano czasu zgłoszenia, ponieważ *„Pracownik Urzędu (...) zgłaszał potrzebę odłowu bezpańskiego psa telefonicznie, taką samą drogą otrzymywał informację zwrotną o odłowieniu psa, bądź o nieodnalezieniu zwierzęcia oraz ponownej próbie odłowu”*;
- w przypadku siedmiu zgłoszeń nie dokonano odłowienia bezdomnych psów (około 16 szt.). Odnosząc się do braku odłowienia zgłoszonych zwierząt Wójt Łostowski wyjaśnił, że *„zdarzają się sytuacje, iż pies się przemieszcza i nie udaje się go odłowić. Zdarzają się sytuacje, iż właściciel poszukuje swojego psa i udaje się to zrobić zanim uda się odłowić zwierzę. O czym Urząd powiadamiany jest telefonicznie”*;
- w przypadku 82 zgłoszeń dotyczących konieczności odłowienia około 109 psów Urząd nie dysponował dokumentami potwierdzającymi wyłapanie zgłoszonych psów przez podmiot, z którym zawarto umowę. Z udzielonych wyjaśnień przez Wójta Łostowskiego wynika, że *„zgodnie z zawartymi umowami nie ma obowiązku przekazywania protokołu odłowienia i przekazania odłowionych zwierząt”*. Realnie w latach 2019-2024 (I kwartał) zapewniono miejsce i przekazano do schroniska 117 psów z terenu Gminy.

(akta kontroli str. 175-181, 350-377)

W okresie objętym kontrolą pracownicy Urzędu podejmowali próby ustalenia właścicieli (opiekunów) zwierząt bezdomnych na podstawie: 1/ przeprowadzanych wywiadów z osobą zgłaszającą potrzebę wyłapania zwierząt; 2/ kontaktu z dzielnicowym lub sołtysem wsi.

(akta kontroli str. 182-183)

Z udzielonych wyjaśnień przez Wójta wynika, że na terenie Gminy nie było problemów z ustalaniem właścicieli/opiekunów zwierząt bezdomnych. Odnosząc się do zakazów porzucania zwierząt oraz puszczania psów bez możliwości ich kontroli wskazał, że obowiązki dotyczące osób utrzymujących zwierzęta określono w Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, z którego wynika m.in. obowiązek sprawowania właściwej opieki, niepozostawiania zwierząt bez dozoru, wyposażenia psa w obrozę umożliwiającą identyfikację.

(akta kontroli str. 350-369)

⁴⁷ Zawierającej m.in. termin wyłapywania zwierząt, granice terenu, na którym będą wyłapywane zwierzęta, adres schroniska, z którym uzgodniono umieszczenie zwierząt po wyłapaniu, podmiotu wykonującego wyłapywanie.

⁴⁸ Notatki służbowe pracowników Urzędu dotyczące zgłoszenia zwierząt bezdomnych do odłowienia (bezdomnych psów).

⁴⁹ Z tego: 23 zgłoszenia w 2019 roku, 17 zgłoszeń w 2020 roku, 21 zgłoszeń w 2021 roku, 15 zgłoszeń w 2022 roku, 12 zgłoszeń w 2023 roku i jedno zgłoszenie w 2024 roku (I kwartał).

⁵⁰ Orientacyjna liczba w związku z tym, że część notatek zawierała szacunkową liczbę zwierząt do wyłapania (np. w zakresie ilości szczeniaków).

W latach 2019-2024 (I kwartał) Komenda Powiatowa Policji w Sejnach nie prowadziła postępowań dotyczących porzucania zwierząt⁵¹ oraz puszczania psów bez możliwości ich kontroli i bez oznakowania⁵² na terenie Gminy. Jednak w okresie objętym kontrolą przeprowadzono 23 interwencje⁵³ w zakresie niezachowania środków ostrożności przy trzymaniu zwierzęcia⁵⁴. W analizowanym okresie wystąpiły dwie interwencje Policji (niepotwierdzone) dotyczące złego traktowania zwierząt. Ponadto na Krajowej Mapie Zagrożenia Bezpieczeństwa obejmującej teren Gminy stwierdzono zgłoszenia dotyczące: 1/ znęcania się nad zwierzętami (cztery - wszystkie niepotwierdzone) oraz 2/ wałęsających się bezpańskich psów (15 zgłoszeń z czego: sześć nie potwierdzono, osiem zakończyło się pouczeniem, dwa zakończyły się mandatem nałożonym na właścicieli).

(akta kontroli str. 184-188)

2.2. Analiza losu 20 zwierząt bezdomnych⁵⁵ odłowionych z terenu Gminy w latach 2022-2023⁵⁶ wykazała m.in.:

- 12 psów (60%) przekazano do adopcji, dwa psy (10%) przekazano właścicielom, pięć psów (25%) przebywało w schronisku, jeden pies (5%) został przekazany *Pensjonatowi dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel*,
- w przypadku trzech psów⁵⁷ (15%) nie wykonano zabiegu sterylizacji / kastracji, przy czym wszystkie przekazano do adopcji. Z udzielonych wyjaśnień przez Wójta Łostowskiego wynika, że *„wiek zwierzęcia nie pozwalał na dokonanie kastracji/sterylizacji (...)”*.
- w przypadku dwóch psów od 1 stycznia 2023 r. nr ewidencyjne wskazywane w przedkładanych Urzędowi fakturach oraz miesięcznych zestawieniach ilości zwierząt nie uwzględniały aktualnych nr ewidencyjnych⁵⁸, co mogło wpływać na problemy z identyfikacją tych zwierząt przez pracowników Urzędu. Z udzielonych wyjaśnień przez Wójta Łostowskiego wynika, że *„psy funkcjonowały w dwóch wykazach, a każdy wykaz miał własną numerację, natomiast weryfikacji dokonywano poprzez nr chipa zwierzęcia”*.
Odnosząc się do wyjaśnień Wójta należy wskazać, że zarówno w przedstawianych od października 2022 roku fakturach oraz miesięcznych zestawieniach⁵⁹, na podstawie których wyłącznie Gmina rozliczała zawarte umowy nie wskazywano nr chipów analizowanych dwóch bezdomnych psów.
- 18 (90%) psów zaszczepiono przeciwko wściekliznie, natomiast w przypadku 19 (95%) przeprowadzono szczepienia ochronne⁶⁰,
- 18 psów zostało oznaczonych poprzez wprowadzenie wszczepienie transpondera (bez zwierząt przekazanych właścicielom), jednak w przypadku dwóch psów⁶¹ nr oznaczeń nie

⁵¹ Art. 6 ust. 2 pkt 11 i art. 35 ust. 1a uoz.

⁵² Art. 10a ust. 3 i art. 37 ust. 1 uoz.

⁵³ Poza interwencjami w latach 2019-2024 przeprowadzono 14 czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenie dotyczących psów (zakończonych: w pięciu przypadkach odstąpieniem od sporządzenia wniosku o ukaranie – niewykrycie sprawcy, w sześciu przypadkach ukaraniem mandatem, w jednym przypadku pouczeniem i w dwóch skierowaniem wniosku do sądu).

⁵⁴ Na podstawie art. 77 ustawy z 20 maja 1971 r. *Kodeks wykroczeń* (Dz. U. z 2023 r. poz. 2119). Zakończonych: w ośmiu przypadkach pouczeniem, w siedmiu przypadkach mandatem, w trzech sporządzeniem notatki w celu przeprowadzenia czynności wyjaśniających w sprawie o wykroczenie, w dwóch udokumentowaniem w notatniku (bez znamion wykroczenia), w trzech przypadkach nie potwierdzono zdarzenia. W ośmiu z 23 interwencji zwierzęta stwarzały niebezpieczeństwo dla życia i zdrowia człowieka.

⁵⁵ Próba uwzględniła również jednego psa odebranego interwencyjnie (nr ewid. 220/23).

⁵⁶ Na 6 maja 2024 r.

⁵⁷ Nr ewid. 289/23, 290/23 i 291/23.

⁵⁸ Do dnia 31 grudnia 2022 r. w ewidencji prowadzonej przez *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* dwa psy bezdomne figurowały pod nr 230/22 i 239/22, natomiast po 1 stycznia 2023 r. tj. dniu przekazania bezdomnych psów *Fundacji* analizowane zwierzęta otrzymały nr ewidencyjne odpowiednio: 76/23 i 79/23. W przedkładanych Urzędowi fakturach nr 17/2023, 41/2023, 74/2023, 103/2023 i 134/2023 (pies o nr 239/22) i nr 17/2023, 41/2023, 74/2023, 103/2023, 134/2023, 163/2023, 193/2023, 224/2023, 253/2023, 282/2023, 313/2023, 330/2023, 7/2024, 36/2024 i 68/2024 (pies o nr 230/22) zmiany nie zostały uwzględnione, a przedłożone faktury zaakceptowane do wypłaty.

⁵⁹ Dokumenty przedkładano do maja 2023 roku (nr 239/22) oraz co najmniej do marca 2024 roku (230/22).

⁶⁰ Przeciw wściekliznie nie zaszczepiono psów zwróconych właścicielom (w przypadku szczepień ochronnych jeden z tych psów został zaszczepiony).

⁶¹ Nr 186/23 i 354/23. Zwierzęta przyjęte do schroniska odpowiednio w dniach: 9 maja 2023 r. i 16 października 2023 r.

wprowadzono do ogólnopolskiej bazy *Safe-Animal*, co opisano w wystąpieniu pokontrolnym NIK z kontroli w Fundacji;

- działania Urzędu w zakresie poszukiwania właścicieli dla zwierząt bezdomnych polegały na: 1/ udostępnieniu na oficjalnej stronie internetowej Gminy zakładki: „Dla mieszkańca”, podzakładka: „Psy do adopcji Cyganowo”, 2/ udostępnieniu na profilu facebook informacji dotyczących poszukiwania właścicieli oraz propagujących adopcję ze schroniska Cyganowo⁶². (akta kontroli str. 189-190, 370-377)

2.3. Zgodnie z udzielonymi wyjaśnieniami przez Wójta Łostowskiego w latach 2019-2024 (I kwartał) odłowione bezdomne psy z terenu Gminy nie były przekazywane do innych miejsc przetrzymywania zwierząt bezdomnych niż schronisko (m.in. domy tymczasowe lub przytuliska). (akta kontroli str. 350-365)

2.4. W latach 2019-2024 (I kwartał) Gmina nie prowadziła działań w zakresie opieki nad kotami wolno żyjącymi na terenie gminy wskazując na brak ich występowania. Z analizy wniosków o udostępnienie informacji publicznej wynika, że w dniu 28 grudnia 2020 r. Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami Oddział w Suwałkach informowało jednostkę samorządu terytorialnego o występowaniu kotów, w tym wolno żyjących na terenie Gminy i prowadzonych działaniach w zakresie opieki nad nimi. Jednocześnie treść udzielonej odpowiedzi⁶³ na ww. wniosek wskazuje, że Wójt posiadał wiedzę, że większość kotów spotkanych na terenie gminy należy do grupy kotów wolno żyjących, a pomimo tego zaniechał działań w zakresie opieki nad nimi, co szerzej omówiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 1*. (akta kontroli str. 191-198)

2.5. Z dokumentacji dostępnej w Gminie (faktur i wykazów ilościowych) wynika, że w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki usypiania ślepych miotów. W latach 2019-2024 Gmina posiadała corocznie zawarte porozumienia/umowy⁶⁴ z lekarzem weterynarii w zakresie zapewnienia całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt. Na dzień 31 marca 2024 r. Gmina wydatkował na ten cel kwotę 12,8 tys. zł (z czego w: 2020 roku – 0,24 tys. zł⁶⁵, w 2023 r. – 9,6 tys. zł i w 2024 r. – 3,0 tys. zł.⁶⁶). (akta kontroli str. 199-212, 242-243)

2.6. W latach 2019-2024 (I kwartał) Gmina nie realizowała dodatkowych działań służących zapobieganiu bezdomności zwierząt domowych w postaci ustalenia planu sterylizacji/kastracji lub znakowania zwierząt. Odnosząc się do niewprowadzenia w/w planów Zastępca Wójta Gminy wyjaśniła, że *„Nie organizowano i nie współfinansowano działalności kastracji i sterylizacji zwierząt. (...) Gmina Sejny ograniczyła się do podstawowych obowiązków wynikających z ustawy o ochronie zwierząt (odłów, zabezpieczenie zwierząt, zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadku zdarzeń drogowych). Gmina Sejny pokrywała koszty sterylizacji oraz kastracji zwierząt w schronisku (...). Jednocześnie wskazała, że w przypadku posiadania środków finansowych na działania fakultatywne w zakresie zapobiegania bezdomności zwierząt Wójt rozważa możliwość udzielenia dofinansowań do zabiegów kastracji lub sterylizacji.* (akta kontroli str. 309-317, 349)

2.7. Oficjalna strona internetowa Gminy⁶⁷ zawierała odnośnik do strony schroniska „Cyganowo” zawierająca m.in. informacje dotyczące adopcji zwierząt. Jednocześnie stwierdzono brak danych dotyczących m.in. 1/ sposobu postępowania odnośnie

⁶² W okresie: od 15 kwietnia 2019 r. do 13 marca 2024 r. na stronie umieszczono dziewięć postów z czego: pięć zachęcających / informujących o adopcji, dwa dotyczyły bezpłatnej akcji sterylizacji/kastracji psów i kotów, jedno dotyczyło zaproszenia na spacer oraz jedno dotyczyło poszukiwania właściciela potrąconego psa.

⁶³ 29 grudnia 2020 r.

⁶⁴ Porozumienia nr: 02/2019 z 2 stycznia 2020 r., 3/2021 z 4 stycznia 2021 r., 65/2021 z 31 grudnia 2021 r. Umowy nr: 1/2023 z 2 stycznia 2023 r. i 1/2024 z 2 stycznia 2024 r.

⁶⁵ Zdarzenia wymagające interwencji lekarza weterynarii dotyczące potrącenia w dniu 19 lipca 2020 r. kota. W wyniku zdarzenia uszono kota, a kwota usługi obejmowała dojazd, leki oraz uszpień zwierzęcia.

⁶⁶ W latach 2023-2024 Gmina płaciła odpowiednio: 2,4 tys. zł /kwartał oraz 1,0 tys. zł/miesiąc za tzw. gotowość do podjęcia działań.

⁶⁷ <https://gmina.sejny.pl/> - Zakładka: „Dla mieszkańca”, podzakładka: „Psy do adopcji Cyganowo”. Gmina w okresie objętym kontrolą prowadziła ponadto dwa konta na popularnym portalu społecznościowym których umieszczano informacje propagujące m.in. 1/ spacer z psami w schronisku Cyganowo, 2/ adopcję psów ze schroniska Cyganowo, 3/ poszukiwania właściciela psa i 4/ bezpłatną sterylizację/kastrację psów i kotów.

nowonarodzonych zwierząt domowych (tzw. ślepe mioty), 2/ działań służących zapobieganiu bezdomności zwierząt (w tym propagujących kastrację/sterylizację oraz ich znakowanie, 3/ zachowania w przypadku znalezienia zwierzęcia oraz w wypadku zdarzeń drogowych z ich udziałem (w tym danych kontaktowych). Gmina w latach 2019-2024 nie inicjowała działań edukacyjnych w szkołach prowadzonych przez ten organ oraz nie współdziałała z innymi podmiotami na rzecz realizacji Programu, pomimo że w obowiązujących w latach 2019-2022 Programach w § 12⁶⁸ wskazano taką możliwość, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 2.* (akta kontroli str. 213-241)

2.8. W latach 2019-2024 (I kwartał) Gmina wydatkowała na zapobieganie bezdomności zwierząt i opiekę nad zwierzętami bezdomnymi łącznie 369,0 tys. zł., z czego:

- 344,2 tys. zł (93,3% wszystkich) stanowiły wydatki związane z wylapywaniem i pobytem zwierząt w schronisku;
- 12,0 tys. zł (3,3% wszystkich) stanowiły wydatki związane z utrzymaniem psa odebranego interwencyjnie;
- 12,8 tys. zł (3,5% wszystkich) stanowiły wydatki związane z zapewnieniem całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt.

W latach 2019-2024 (I kwartał) roczne wydatki na zapobieganie bezdomności zwierząt i opieki nad zwierzętami w większości okresu wzrastały i wynosiły odpowiednio: 70,3 tys. zł; 46,5 tys. zł; 32,2 tys. zł, 80,7 tys. zł; 112,2 tys. zł i 27,2 tys. zł. Jednocześnie Gmina nie ponosiła wydatków: 1/ na opiekę nad wolnożyjącymi kotami, 2/ na edukację, promocję adopcji zwierząt, 3/ na dodatkowe działania polegające na znakowaniu, kastracji, sterylizacji zwierząt oraz 4/ majątkowych związanych z zapobieganiem bezdomności zwierząt i opieki nad nimi.

(akta kontroli str. 16, 172-174, 242-243, 249-267)

Za realizację umów w zakresie odłowienia i zapewnienia opieki nad bezdomnymi zwierzętami w schronisku w latach 2019-2024 (I kwartał) Gmina przekazała *Pensjonatowi dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* odpowiednio:

- 70,3 tys. zł z czego: 61,7 tys. zł; 1,2 tys. zł; 0 tys. zł; 1,8 tys. zł i 5,6 tys. zł poniesiono odpowiednio na: utrzymanie psów w schronisku, kastrację, chipowanie, sterylizację i odłowienie zwierząt w 2019 roku (co stanowi odpowiednio: 87,8%; 1,7%; 0%; 2,6% i 7,9% całej kwoty w tym okresie);
- 46,2 tys. zł z czego: 41,1 tys. zł; 0,9 tys. zł; 0 zł, 1,1 tys. zł i 3,1 tys. zł poniesiono odpowiednio na: utrzymanie psów w schronisku, kastrację, chipowanie, sterylizację i odłowienie zwierząt w 2020 roku (co stanowi odpowiednio: 89,0%; 1,9%; 0%; 2,4% i 6,7% całej kwoty w tym okresie);
- 32,2 tys. zł z czego: 26,5 tys. zł; 0,7 tys. zł; 0,5 tys. zł; 0,7 tys. zł i 3,8 tys. zł poniesiono odpowiednio na: utrzymanie psów w schronisku, kastrację, chipowanie, sterylizację i odłowienie zwierząt w 2021 roku (co stanowi odpowiednio: 82,3%; 2,2%; 1,5%; 2,2% i 11,8% całej kwoty w tym okresie);
- 80,7 tys. zł z czego: 53,9 tys. zł; 2,2 tys. zł; 1,4 tys. zł; 2,5 tys. zł i 5,9 tys. zł poniesiono odpowiednio na: utrzymanie psów w schronisku, kastrację, chipowanie, sterylizację i odłowienie zwierząt w 2022 roku (co stanowi odpowiednio: 66,8%; 2,7%; 1,7%; 3,1% i 7,3% całej kwoty w tym okresie). W 2022 roku wprowadzono ponadto miesięczną opłatę ryczałtową⁶⁹ za gotowość w wyniku czego Gmina poniosła wydatek w kwocie 14,8 tys. zł (18,4% kwoty rocznej);
- 94,0 tys. zł z czego: 65,8 tys. zł; 2,4 tys. zł; 0,8 tys. zł; 1,5 tys. zł i 5,8 tys. zł poniesiono odpowiednio na: utrzymanie psów w schronisku, kastrację, chipowanie, sterylizację i odłowienie zwierząt w 2023 roku (co stanowi odpowiednio: 70,0%; 2,6%; 0,8%; 1,6% i 6,2% całej kwoty w tym okresie). W 2023 roku opłata ryczałtowa⁷⁰ za gotowość stanowiła wydatek Gminy w wysokości 17,7 tys. zł (18,8% kwoty rocznej);

⁶⁸ Rozdział 9 Edukacja

⁶⁹ 1,2 tys. zł brutto / miesiąc.

⁷⁰ 1,5 tys. zł brutto / miesiąc.

- 20,8 tys. zł z czego: 15,9 tys. zł; 0 tys. zł; 0 tys. zł; 0 tys. zł i 0,5 tys. zł poniesiono odpowiednio na: utrzymanie psów w schronisku, kastrację, chipowanie, sterylizację i odłowienie zwierząt w I kwartale 2024 roku (co stanowi odpowiednio: 76,4%; 0%; 0%; 0% i 2,4% całej kwoty w tym okresie). W I kwartale 2024 roku opłata ryczałtowa za gotowość stanowiła wydatek Gminy w wysokości 4,4 tys. zł (21,2% kwoty rocznej).

(akta kontroli str. 242-243)

W okresie objętym kontrolą podmiot, z którym zawarto umowę przekładał comiesięcznie faktury⁷¹ oraz zestawienia ilości psów w danym miesiącu⁷². Analiza 63 dowodów księgowych wydatków wykazała, że były one opisane i sprawdzone pod względem merytorycznym, formalnym i rachunkowym. We wszystkich przypadkach wypłata środków finansowych nastąpiła w ciągu 14 dni, zgodnie z zapisami zawartych umów z *Pensjonatem dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel*. W 63 przypadkach wykonanie usługi potwierdzał Kierownik Referatu Rolnictwa i Ochrony Środowiska, natomiast w pięciu przypadkach pracownik zatrudniony na stanowisku referenta ds. gospodarki odpadami. Z udzielonych wyjaśnień przez Wójta Łostowskiego wynika, że spowodowane było to nieobecnością Kierownika i pełnionym w tym okresie zastępstwem przez pracownika na stanowisku referenta, zgodnie z zakresami czynności.

(akta kontroli str. 242-248, 370-377)

W wyniku porównania przedstawionych faktur oraz miesięcznych zestawień stwierdzono, że w przypadku jednej faktury naliczona przez *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* opłata była zawyżona, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 3*. Jednocześnie dokonywane przez Gminę w latach 2019-2024 (I kwartał) wydatki na rzecz *Pensjonatu dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* poniesione zostały niezgodnie z prawem, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 4*.

(akta kontroli str. 242-243, 268-272, 402-462)

W 2019 roku Gmina przeprowadziła dwie udokumentowane kontrole⁷³ dotyczące: dobrostanu zwierząt przebywających w schronisku oraz weryfikacji dokumentacji związanej z przeprowadzaną w schronisku sterylizacją/kastracją psów z terenu gminy (kart ewidencyjnych). W obu kontrolach nie stwierdzono nieprawidłowości w postępowaniu podmiotu prowadzącego schronisko. W pozostałym okresie tj. w latach 2020-2024 (I kwartał)⁷⁴ Gmina nie przeprowadzała udokumentowanej: 1/ weryfikacji liczby zwierząt w schronisku oraz ich dobrostanu, 2/ kontroli spełnienia przez podmiot warunków określonych w zezwoleniu z 17 grudnia 2019 r. nr Rol. 6131.34.2019⁷⁵, 3/ kontroli realizacji umów zawartych z podmiotem pod nazwą *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* m.in. w zakresie dobrostanu zwierząt, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 5*.

(akta kontroli str. 273-307)

Urząd nie dysponował wynikami kontroli innych organów m.in. Powiatowego Lekarza Weterynarii, dotyczących podmiotu prowadzącego odławianie i schronisko zwierząt bezdomnych.

(akta kontroli str. 182-183, 309-317)

2.9. W obowiązujących w okresie objętym kontrolą *Programach* nie przyjęto mierników realizacji celów i zadań. Z udzielonych wyjaśnień przez Wójta Łostowskiego wynika, że „*Nie zostały określone mierniki. W programie zawarto obligatoryjne zapisy, które wskazuje ustawa o ochronie zwierząt*”.

(akta kontroli str. 150-166, 370-377)

Z danych ilościowych dotyczących bezdomności wynika, że na terenie Gminy w latach 2019-2024 (I kwartał) liczba:

⁷¹ Zawierające: 1/ nr psa (będącego w schronisku, wykastrowanego, wysterylizowanego, w części faktur odłowionego), 2/ ilość dób, 3/ cenę netto za pobyt, 4/ wartość bez podatku, 5/ wysokość podatku, 6/ wartość z podatkiem.

⁷² Zawierające: 1/ ilość zwierząt na początku miesiąca, 2/ ilość zwierząt na koniec miesiąca, 3/ data zdjęcia z ewidencji, 4/ przyczyna zdjęcia z ewidencji, 5/ nr ewidencyjny, 6/ data przyjęcia do ewidencji, 7/ miejsce odłowienia (od 2022 roku), nr ewidencyjny i 8/ uwagi (m.in. zawierające nr chipa).

⁷³ W dniach 23 kwietnia (kontrola na dokumentach – 32 karty ewidencyjne zwierząt) i 6 listopada 2019 r. (kontrola w schronisku przy udziale Inspektora Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami Oddział w Suwałkach).

⁷⁴ Z udzielonych wyjaśnień wynika, że 29 czerwca 2023 r. Wójt był w schronisku jednak nie przedstawiono w tym zakresie żadnej dokumentacji.

⁷⁵ Zezwolenie Wójta Gminy Sejny w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami oraz prowadzenie schroniska dla bezdomnych zwierząt w m. Konstantynówka, gm. Sejny na działce o nr geod. 114/4.

- odłowionych zwierząt była zróżnicowana⁷⁶ przy czym w latach 2020-2022 następował systematyczny wzrost ich liczby z 15 do 30 zwierząt (wzrost 50%), natomiast za lata 2022-2023 spadek wynoszący 50%. Koszty poniesione w tym okresie na odłowienie wynosiły odpowiednio: 5,6 tys. zł; 3,1 tys. zł; 3,8 tys. zł; 5,9 tys. zł i 0,4 tys. zł;
- zwierząt przebywających w schronisku z terenu gminy w latach 2019-2021 ulegała systematycznemu spadkowi z 17 do 11 (spadek 35%), natomiast w latach 2022-2023 nastąpił wzrost do poziomu odpowiednio: 13 i 16 (wzrost w stosunku do 2021 roku o 18% i 45%)⁷⁷. Koszty poniesione w tym okresie na utrzymanie zwierząt wynosiły odpowiednio: 61,7 tys. zł; 41,2 tys. zł; 26,5 tys. zł; 53,9 tys. zł; 65,8 tys. zł i 15,9 tys. zł;
- poddanych sterylizacji/kastracji zwierząt w latach 2019-2021 systematycznie spadała z 20 do 10 (spadek wynoszący 50%), natomiast w latach 2021-2022 odnotowano wzrost wynoszący 70% (z 10 do 17 zwierząt), a następnie spadek do poziomu 13 zwierząt w 2023 roku (spadek o 24% w stosunku do 2022 roku)⁷⁸. Koszty poniesione w tym okresie na sterylizację/kastrację wynosiły odpowiednio: 3,1 tys. zł; 2,0 tys. zł; 1,5 tys. zł; 4,7 tys. zł; 3,8 tys. zł i 0 tys. zł;
- oznaczonych zwierząt w latach 2021-2022 ulegała wzrostowi z 14 do 23 (o 64%), a następnie spadła do 14 w 2023 roku⁷⁹. Koszty poniesione w tym okresie na oznaczenie zwierząt z terenu gminy wyniosły odpowiednio: 0 tys. zł; 0 tys. zł; 0,5 tys. zł; 1,4 tys. zł; 0,9 tys. zł i 0 tys. zł. (akta kontroli str. 17, 242-243, 475-537)

Gmina nie dokonywała analiz dotyczących m.in. skuteczności zaplanowanych działań na rzecz zapobiegania bezdomności zwierząt, efektywności wydatków na ten cel oraz rosnących wydatków gminy na w/w zadanie w okresie objętym kontrolą. Z udzielonych wyjaśnień przez Zastępcę Wójta wynika, że *Urząd nie prowadzi analizy skuteczności zaplanowanych działań na rzecz zapobiegania bezdomności zwierząt określonych w Programach w sensie badań naukowych, jednak (...) logika i doświadczenie życiowe wskazuje, że odłowienie możliwe wszystkich, a przynajmniej większości zwierząt bezdomnych, jakie zaobserwowano w gminie, umieszczenie w schronisku i poddanie kastracji/sterylizacji – konkretnie zapobiegając rozmnażaniu tych zwierząt, a przez oznakowanie mikrochipem – umożliwiając w przypadku ich zagubienie po adopcji przez nowego właściciela, przypisanie zwierzęcia do konkretnej osoby – stanowi konkretny, faktyczny sposób przeciwdziałania bezdomności.*

(akta kontroli str. 309-317)

2.10. Z udzielonych wyjaśnień przez Zastępcę Wójta wynika, że w latach 2019-2024 w zakresie zapobiegania bezdomności zwierząt oraz opieki nad zwierzętami bezdomnymi wystąpiły problemy dotyczące: 1/ braku wystarczających środków finansowych na realizację fakultatywnych zadań, 2/ niskiej świadomości społecznej w zakresie zapobiegania bezdomności zwierząt, 3/ występowania nieodpowiedzialnych właścicieli zwierząt pozostawiających psy bez opieki, 4/ braku odpowiednich narzędzi przyznanych Gminie do karania właścicieli/opiekunów porzucających zwierzęta. (akta kontroli str. 309-317, 349)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Gmina w latach 2019-2024 (I kwartał) nie sprawowała opieki nad kotami wolno żyjącymi, co było niezgodne z art. 11a ust. 2 pkt 2 uoz. W przedstawionych przez Wójta *Programach* (w § 6 ust. 3) wskazano, że „na terenie Gminy Sejny problem kotów wolno żyjących nie występuje. W przypadku wystąpienia, gmina podejmie opiekę nad tymi kotami realizując § 6 ust. 2 (m.in. poprzez ustalenie miejsc ich przebywania, zapewnienia dokarmiania i wody, w miarę możliwości zapewnienia schronienia). W okresie objętym kontrolą Gmina nie realizowała w/w zadań i nie ponosiła wydatków na to zadanie pomimo zaplanowania na ten cel środków finansowych w *Programie* na 2022 rok w wysokości: 2,0 tys. zł i projektach *Programów* na 2023 i 2024 rok w wysokości po 0,5 tys. zł. Z analizy wniosku

⁷⁶ Odpowiednio: 28; 15; 28; 30; 15 i 1.

⁷⁷ Odpowiednio: 17; 12; 11; 13; 16 i 13.

⁷⁸ Odpowiednio: 20; 13; 10; 17; 13 i 0.

⁷⁹ Odpowiednio: 0; 0; 14; 23; 14 i 0.

o udostępnienie informacji⁸⁰, jak i przedstawionych informacji⁸¹ przez Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polsce, Oddział w Suwałkach wynika, że na terenie Gminy występują koty wolno żyjące. Jednocześnie wskazano, że zjawisko bezdomności kotów występuje, tak jak we wszystkich gminach w Polsce. (akta kontroli str. 101-136, 150-166, 191-198)

Odnosząc się do braku opieki nad kotami wolno żyjącymi Wójt Łostowski wskazał, że *sprawowanie opieki nad kotami wolnożyjącymi jest zadaniem fakultatywnym. Ze względu na brak wystarczających środków finansowych, a także niezgłaszanie potrzeby przez mieszkańców gminy Sejny. Gmina Sejny ograniczyła się do podstawowych obowiązków wynikających z ustawy o ochronie zwierząt.* (akta kontroli str. 182-183, 350-365)

W nawiązaniu do złożonych wyjaśnień należy zaznaczyć, że: 1/ opieka nad wolno żyjącymi kotami, w tym ich dokarmianie jest zadaniem obowiązkowym do realizacji przez Gminę (art. 11a ust. 2 pkt 2 uoz), 2/ środki finansowe w obowiązujących *Programach* (jak również nieuchwalonych przez Radę Gminy) zostały zaplanowane na opiekę nad kotami wolno żyjącymi (§ 13 ust. 2 pkt 2) i 3/ do Urzędu docierały sygnały dotyczące problemu kotów wolno żyjących, np. w formie wniosków o udostępnienie informacji publicznej, jednak nie podjęto w tym zakresie żadnych działań.

2. W latach 2019-2024 (I kwartał) Gmina nie podejmowała działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania ich bezdomności polegających na:

- a) informowaniu na oficjalnej stronie internetowej Urzędu społeczeństwa o: 1/ sposobie postępowania odnośnie nowonarodzonych zwierząt domowych (tzw. ślepe mioty), 2/ humanitarnym traktowaniu zwierząt (odpowiedzialnej i właściwej opiece oraz odpowiedzialności właścicielskiej), 3/ zachowaniu w przypadku znalezienia zwierzęcia, którego właściciela nie można ustalić (w tym numerów telefonów pod którym należy zgłosić potrzebę odłowienia zwierząt) oraz sposobu ustalenia właściciela, 4/ postępowaniu w przypadku zdarzeń drogowych (w tym danych kontaktowych osób odpowiedzialnych za przyjmowanie zgłoszeń w ramach całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt), co było działaniem nierzetelnym,
- b) przeprowadzeniu działań edukacyjnych w szkołach prowadzonych przez Gminę, co było działaniem nierzetelnym oraz innych działań we współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami, pomimo określenia takich możliwości w obowiązujących w latach 2019-2022 w § 12 *Programach*.

Brak aktywności Gminy dotyczącej działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie bezdomności zwierząt przyczynił się niewątpliwie do wzrostu wydatków w latach 2019-2023 ponoszonych przez Gminę na działania dotyczące wyłapywania i pobytu zwierząt w schronisku z 70,3 tys. zł do 94,0 tys. zł (wzrost o ponad 33%).

(akta kontroli str. 16, 150-166, 182-183, 213-243)

Odnosząc się do braku działań edukacyjno-informacyjnych w zakresie bezdomności Zastępca Wójta wyjaśniła, że stosowne informacje na stronę internetową zostaną przygotowane przez pracownika merytorycznego. Ponadto wskazała, brak działań edukacyjnych w szkołach oraz współpracy z organizacjami wynikał odpowiednio z: braku środków finansowych na działania edukacyjne w szkołach oraz braku propozycji współpracy ze strony organizacji m.in. pozarządowych. (akta kontroli str. 309-317)

NIK zauważyła, że niska świadomość społeczna została wymieniona przez Zastępcę Wójta jako jedna z barier właściwej opieki nad zwierzętami⁸². Tym bardziej podejmowanie działań informacyjno-edukacyjnych jest niezbędne i oczekiwane.

3. W przypadku jednej⁸³ z 63 (1,6%) wystawionych faktur przez *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel*, stwierdzono zawyżenie o 0,5 tys. zł kosztów dotyczących

⁸⁰ Z 29 grudnia 2020 r.

⁸¹ Pismo z 15 kwietnia 2024 r.

⁸² Por. pkt 2.10.

⁸³ Nr 103/2023 z 30 kwietnia 2023 r. o wartości 8,3 tys. zł.

utrzymania bezdomnego psa o nr 141/23 (1 doba) oraz ilości odłowionych zwierząt w kwietniu 2023 roku (w fakturze wskazano odłowienie dwóch psów, gdzie realnie odłowiono jednego psa o nr 163/23). (akta kontroli str. 242-243, 268-272)

W trakcie kontroli NIK *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* przedstawił korektę faktury (z 15 kwietnia 2024 r.) oraz potwierdzenie przełania na konto Gminy kwoty 0,5 tys. zł. Wójt nie odniósł się do powodów stwierdzonej nieprawidłowości. Zdaniem NIK wskazuje to na niewłaściwe funkcjonowanie mechanizmów kontroli. Jednocześnie brak w Urzędzie dokumentów potwierdzających wyłapanie zgłoszonych psów przez podmiot, z którym zawarto umowę (i w określonym czasie) negatywnie wpływa na rzetelność przeprowadzanej oceny przedkładanych przez *Pensjonat dla Zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* dokumentacji rozliczeniowej (faktur oraz miesięcznych zestawień).

(akta kontroli str. 350-365, 270-272)

4. Wydatkowaną przez Gminę w latach 2019-2024 (I kwartał) kwotę 325,2 tys. zł⁸⁴ za odłowienie i sprawowanie opieki nad bezdomnymi psami z terenu Gminy Sejny przekazana *Pensjonatowi dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel*, poniesiono w następstwie działań niezgodnych z prawem, gdyż:

- w okresie od 1 stycznia 2019 r. do 16 grudnia 2019 r. podmiot odławiający i sprawujący opiekę nad bezdomnymi zwierzętami nie dysponował zezwoleniem, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 3 i 4 ucp, czym naruszono art. 3 ust. 2 ustawy o gospodarce komunalnej;
- w okresie od 17 grudnia do 31 grudnia 2022 r. Gmina przekazywała bezdomne psy do schroniska zlokalizowanego przy ul. A. Mickiewicza 44 w Sejnach prowadzonego przez *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel*, pomimo tego że podmiot ten w analizowanej lokalizacji nie posiadał zezwolenia na prowadzenie schroniska dla bezdomnych zwierząt wydanego przez Burmistrza Miasta Sejny na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 4 ustawy ucp, czym naruszono art. 3 ust. 2 ustawy o gospodarce komunalnej;
- w okresie od 1 stycznia 2023 r. do co najmniej 31 marca 2024 r. Gmina przekazywała *Pensjonatowi dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* bezdomne zwierzęta m.in. w celu sprawowania nad nimi opieki, pomimo tego, że realną opiekę w tym zakresie prowadziła *Fundacja*, a zawarte w latach 2023-2024 umowy z *Pensjonatem dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* (§ 6) wykluczały możliwość powierzenia wykonywania obowiązków wynikających z zawartych umów podwykonawcy.

(akta kontroli str. 38-56, 78-92, 402-462, 378-398, 402-462)

Wójt Łostowski odnosząc się do przekazywania zwierząt podmiotowi bez stosownego zezwolenia wyjaśnił, że „(...) podmiot posiadał uprawnienia do prowadzenia schroniska dla bezdomnych zwierząt na podstawie decyzji o nadaniu weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego i objęcia nadzorem przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Sejnach”. Jednocześnie w zakresie realizacji opieki nad zwierzętami przez *Fundację* wyjaśnił, że „Jest powszechną praktyką, że gminy podpisują umowy z podmiotami odławiającymi zwierzęta, które obejmują również umieszczanie zwierząt w schroniskach prowadzonych przez inne podmioty”.

(akta kontroli str. 370-377)

NIK zauważyła, że art. 3 ust. 2 ustawy o gospodarce komunalnej wyraźnie wskazuje na posiadanie zezwolenia na prowadzenie danego rodzaju działalności jako warunku prawidłowego powierzenia wykonywania zadań przez jednostkę samorządu terytorialnego. Ponadto NIK nie kwestionuje, że w umowach na odławianie bezdomnych zwierząt należy wskazać miejsce, do którego odławiający powinien przekazać wyłapanie zwierzę. Zawierając umowę w przedmiocie opieki nad bezdomnymi zwierzętami w schronisku Gmina powinna dokonać weryfikacji podmiotowej wykonawcy takiej usługi oraz zapewnić, że opieka nad bezdomnymi zwierzętami będzie świadczona w miejscu i przez podmiot spełniający wymagania określone przepisami prawa, w należyty sposób

⁸⁴ W okresie objętym kontrolą Gmina wypłaciła podmiotowi kwotę 344,2 tys. zł. Od 17 grudnia 2019 r. do co najmniej 31 marca 2024 r. *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* posiadał zezwolenie w zakresie odławiania w związku z tym zgodnie z prawem Gmina wydatkowała kwotę 19,0 tys.

(także w przypadku akceptacji podwykonawstwa) oraz zabezpieczając własne interesy, również w zakresie egzekwowania od ww. osób odpowiedzialności za należyte wykonanie umowy, czego Gmina nie uczyniła (opis w obszarze 1).

5. W latach 2020-2024 (I kwartał) Gmina nie przeprowadzała czynności kontrolnych na miejscu w zakresie:
- a) spełnienia przez podmiot *Pensjonat dla zwierząt Cyganowo Czesław Anzel* warunków określonych w zezwoleniu Wójta z 27 grudnia 2019 r. nr Rol.6131.34.2019 na prowadzenie schroniska w Konstancinówce i ochrony przed bezdomnymi zwierzętami na jej terenie,
 - b) warunków bytowania bezdomnych psów z terenu Gminy w schronisku, prowadzonej dokumentacji oraz prawidłowości realizacji zawartych umów.

W wyniku takiego postępowania w okresie od 17 grudnia 2019 r. do 31 grudnia 2022 r. pomimo tego, że podmiot posiadał zezwolenie Wójta na prowadzenie schroniska w Konstancinówce, gm. Sejny zwierzęta bezdomne z terenu Gminy realnie były przetrzymywane w schronisku w Sejnach, ul. A. Mickiewicza 44, co było podstawą do cofnięcia zezwolenia. (akta kontroli str. 273-308, 402-462)

Odnosząc się do braku kontroli w schronisku Zastępca Wójta wyjaśniła, że w okresie pandemii COVID-19 pracownicy nie przeprowadzali kontroli. W latach 2023-2024 psy odłowione z terenu Gminy Sejny są przekazywane do schroniska prowadzonego przez Fundację *Schronisko Cyganowo*. (akta kontroli str. 309-317)

Zdaniem NIK zawierając umowy w latach 2023-2024 z *Pensjonatem dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel*, pomimo że realną opiekę nad zwierzętami sprawowała Fundacja, Gmina pozbawiła się możliwości przeprowadzenia czynności kontrolnych bezpośrednio w tym podmiocie m.in. w zakresie dobrostanu zwierząt.

W trakcie prowadzonych czynności kontrolnych Gmina zwróciła się do *Pensjonatu dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* o przekazanie kart ewidencyjnych zwierząt odłowionych z terenu Gminy⁸⁵. Na dzień 22 maja 2024 r. Gmina otrzymała jedynie cztery karty ewidencyjne bezdomnych psów odłowionych z terenu gminy w związku z tym ponownie zwróciła się o przekazanie pozostałych kart⁸⁶. (akta kontroli str. 308, 468-471)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność Gminy w zakresie realizacji zadań z zakresu opieki nad bezdomnymi zwierzętami i zapobiegania bezdomności oraz nadzorem nad wykonywaniem tych zadań. W okresie objętym kontrolą Gmina nie realizowała obowiązkowego zadania polegającego na opiece nad wolno żyjącymi kotami pomimo ich występowania na terenie Gminy, co było wbrew zapisom określonym w uoz. W latach 2020-2024 (I kwartał) nie przeprowadzono udokumentowanych kontroli zarówno w zakresie dobrostanu zwierząt, jak i spełniania warunków wydanego w dniu 17 grudnia 2019 r. zezwolenia i zawartych z *Pensjonatem dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* umów na odłów, transport i opiekę nad zwierzętami bezdomnymi. W wyniku takiego postępowania do końca 2022 roku bezdomne zwierzęta z terenu Gminy realnie przebywały w prowadzonym bez wymaganego zezwolenia Burmistrza Miasta schronisku w Sejnach, zamiast w schronisku w Konstancinówce, gm. Sejny. Na zapewnienie opieki zwierzętom w schronisku prowadzonym przez *Pensjonat dla zwierząt „Cyganowo” Czesław Anzel* bez wymaganego zezwolenia w Sejnach w latach 2019-2022 wydatkowała z naruszeniem prawa kwotę 216,6 tys. zł, natomiast niezgodnie z postanowieniami zawartych umów kwotę (realizacja umowy przez podwykonawcę) kwotę 108,6 tys. zł. Stwierdzono ponadto brak działań edukacyjno-informacyjnych w zakresie bezdomności zwierząt, pomimo wzrostu w latach 2019-2023 wydatków (o 33%) związanych z wypływaniem i pobytem zwierząt w schronisku.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

⁸⁵ Pismo z 17 kwietnia 2024 r. znak: Rol.6140.10.2024.

⁸⁶ Pismo z 22 maja 2024 r. znak: Rol.6140.10.2024.

Wnioski	1. Podjęcie skutecznych działań w celu uchwalenia <i>Programów opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt</i>. 2. Zamieszczania w Raportach o stanie gminy informacji o stanie realizacji programów opieki nad bezdomnymi zwierzętami. 3. Rzetelne sporządzanie rocznych sprawozdań z wykonania budżetu (w części opisowej) w zakresie liczby zwierząt odłowionych i adoptowanych z terenu gminy. 4. Rzetelne wydawanie zezwoleń dotyczących prowadzenia przez przedsiębiorców działalności w zakresie ochrony przed zwierzętami bezdomnymi oraz prowadzenia schronisk dla tych zwierząt. 5. Powierzenie wykonywania zadań z zakresu opieki nad zwierzętami bezdomnymi podmiotom posiadającym zezwolenie na prowadzenie działalności, a w przypadku organizacji społecznych zawarcie bezpośredniego porozumienia na podstawie art. 11 ust. 4 uoz. 6. Zawieranie umów na odłowienie i opiekę nad zwierzętami z terenu Gminy Sejny z uwzględnieniem wszystkich wymaganych prawem elementów oraz należycie zabezpieczających interesy Gminy w zakresie prawidłowej realizacji zobowiązań umownych. 7. Podjęcie działań dotyczących opieki nad wolno żyjącymi kotami (w tym ich dokarmiania). 8. Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących bezdomności zwierząt w celu ograniczenia bezdomności zwierząt oraz ponoszonych przez Gminę wydatków. 9. Rzetelnej weryfikacji dowodów księgowych przedkładanych przez podmioty odławiające i prowadzące schronisko w ramach zawartych umów. 10. Sprawowanie właściwego nadzoru i kontroli nad dobrostanem zwierząt z terenu Gminy przebywających w schronisku.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 *ustawy o NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 *ustawy o NIK*, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 *ustawy o NIK* należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, dnia 28 czerwca 2024 r.

Kontrolerzy:
Krzysztof Bakunowicz
starszy inspektor kontroli państwowej

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
Janusz Pawelczyk

/-/

/-/

Jerzy Chwiedosik
główny specjalista kontroli państwowej

/-/